

2010

L'ESPORT A CATALUNYA

Informe de l'Observatori Català de l'Esport

ISSN (edició en línia): 2014-3338

INEFC

Institut Nacional
d'Educació Física
de Catalunya

Generalitat de Catalunya
Departament de la Presidència
Secretaria General de l'Esport

L'ESPORT A CATALUNYA **2010**

Informe de l'Observatori Català de l'Esport

INEFC

Institut Nacional
d'Educació Física
de Catalunya

Generalitat de Catalunya
Departament de la Presidència
Secretaria General de l'Esport

Edició:

© Generalitat de Catalunya
Departament de la Presidència
Secretaria General de l'Esport
Institut Nacional d'Educació Física de Catalunya
Observatori Català de l'Esport
Av. de l'Estadi, 12-22 08038 Barcelona
www.observatoridelesport.cat

1a edició:**ISBN:**

978-84-694-7297-2

ISSN (edició en línia):

2014-3338

Autoria:

Núria Puig, Rosa Junyent, Adrià Martín i Cosme Vicens

Revisió:

Comitè d'experts i expertes de l'Observatori Català de l'Esport: Maria José Bilbao, Ramon Boixadera, Júlia Bosch, Marta Carranza, Berta Cerezuela, Antoni Costes, Feliu Funollet, Carles Giralt, Manuel Ibern, Teresa Lleixà, Anna Lluch, Carlos López-Jurado, Pere Manuel, Gaspar Maza, Antonio Moreno, Antoni Planas, Maria Prat, Merche Ríos, Santi Siquier, August Tarragó, Xavier Triadó, Anna Vilanova, Rut Vilar i Jordi Viñas.

Assessorament Lingüístic:

Unió de Federacions Esportives de Catalunya (UFEC).

Foto portada:

© Francis Bompard/Agence Zoom
www.zoom-agence.fr

Disseny i maquetació:

Grafime
c/ Mallorca 1, 08014 Barcelona
www.grafime.cat

Es permet la reproducció sempre que se n'esmenti la procedència i no sigui amb finalitats comercials.

Sumari

Introducció	8
I. Qui fa esport, com el fa i on el fa?	9
Persones que fan esport	9
Espais esportius	11
II. La competició esportiva	13
Qui la fa?	13
III. Les organitzacions associatives: els clubs i les federacions	17
IV. Les organitzacions públiques i les organitzacions comercials	21
V. El suport al desenvolupament esportiu	24
Centres de tecnificació	25
Formació	25
Legislació.	26
Recerca	26
VI. L'esport als mitjans de comunicació	28
VII. La Catalunya esportiva al món	30
Organització d'esdeveniments esportius internacionals a Catalunya	30
Participació en esdeveniments esportius internacionals	31
Altres dades rellevants	32
VIII. El pes econòmic de l'esport	33
Bibliografia	37
Annexos	39

Sumari de taules, gràfics i figures

Taula 1. Esports més practicats	10
Taula 2. Grau de competició.	13
Taula 3. Evolució en la participació d'equips catalans en lligues estatals	16
Taula 4. Evolució del Pla català d'esport a l'escola.	16
Taula 5. Any de fundació dels clubs esportius.	18
Taula 6. Llocs de pràctica segons dependència jurídica	21
Taula 7. Esportistes en centres de tecnificació esportiva. Any 2010.	25
Taula 8. Nombre d'alumnes de formacions relacionades amb l'activitat física i l'esport. Curs 2008-2009.	25
Taula 9. Grups de recerca reconeguts o informals	27
Taula 10. Tirada dels diaris esportius. Any 2009	28
Taula 11. Audiència televisiva dels programes i retransmissions esportives. Any 2008	28
Taula 12. Pressupost dels esdeveniments esportius internacionals organitzats a Catalunya. Any 2009	31
Taula 13. Ocupació en l'esport per productors. Any 2006	35
Taula 14. Comerç exterior de productes esportius	35
Gràfic 1. Evolució de la pràctica esportiva a Catalunya	9
Gràfic 2. Evolució dels espais esportius convencionals a Catalunya	11
Gràfic 3. Nombre d'espais esportius per cada 1.000 habitants segons àmbit territorial. Any 2010	12
Gràfic 4. Propietat i gestió dels espais esportius. Any 2010	13
Gràfic 5. Evolució del nombre de llicències esportives a Catalunya.	14

Gràfic 6. Evolució d'esportistes d'alt nivell a Catalunya	14
Gràfic 7. Evolució dels títols obtinguts pels clubs catalans en lligues estatals	15
Gràfic 8. Evolució de la participació als Jocs esportius escolars de Catalunya (JEEC)	17
Gràfic 9. Mida dels clubs esportius. Any 2008.	18
Gràfic 10. Evolució d'esportistes catalans i catalanes al pla ADO	24
Gràfic 11. Evolució d'esportistes catalans i catalanes al pla ADOP	24
Gràfic 12. Continguts dels programes televisius esportius. Any 2008.	29
Gràfic 13. Grau de professionalització dels equips organitzadors dels grans esdeveniments esportius internacionals a Catalunya. Any 2009	30
Gràfic 14. Evolució de la participació de clubs catalans en competicions europees.	31
Gràfic 15. Evolució de la participació d'esportistes en els Jocs Olímpics i Paralímpics d'hivern.	32
Gràfic 16. Evolució dels premis ARC	32
Gràfic 17. Pes en el PIB de Catalunya per sectors. Any 2006	33
Gràfic 18. Valor Afegit Brut de l'esport per productors. Any 2006	34
Gràfic 19. Comerç exterior de productes esportius	36
Figura 1. Persones associades, any de fundació i distribució territorial dels clubs esportius	19

Introducció

L'any 2010 ha estat molt important per millorar el coneixement sobre el sistema esportiu a Catalunya. Com havíem dit en els informes anteriors, hi havia estudis en curs sobre temes importants però dels quals no es disposava d'informació. Es tractava de la referida a la situació dels clubs esportius, la dels ajuntaments i les seves actuacions en matèria esportiva i la del pes econòmic de l'esport a Catalunya. Mercès al suport, principalment, del Consell Català de l'Esport i de les diputacions de Girona i Barcelona, en aquest informe podem donar compte de les investigacions dutes a terme sobre aquests temes.

Així mateix, en l'informe s'actualitzen les informacions que ja havien estat proporcionades en anteriors ocasions, tot seguint el mateix guió: en primer lloc s'analitzen les persones que fan esport, la manera com el fan i els llocs on el practiquen. Pel seu interès particular, es dedica un apartat a la competició, on s'inclou el perfil de les persones que la fan i els tipus de competicions. A continuació, es tracten les organitzacions del sistema esportiu fent la diferenciació entre clubs, federacions, organitzacions públiques i organitzacions comercials. En l'apartat de suport al desenvolupament esportiu es tracten l'esport d'alt nivell, els centres de tecnificació, la formació i la recerca i la legislació en l'àmbit esportiu. Els tres últims apartats tracten de l'esport als mitjans de comunicació, la projecció esportiva de Catalunya al món i el pes econòmic de l'esport a Catalunya.

Les dades que presentem continuen mostrant que Catalunya és un país esportiu de referència, no només pels seus clubs i esportistes sinó per molts altres aspectes que es fan palesos en aquest informe.

Amb aquest recull de les dades més rellevants referides a l'esport a Catalunya, es pot afirmar, com en els informes anteriors, que el nostre és un país esportiu¹.

Núria Puig, Rosa Junyent,
Adrià Martin i Cosme Vicens

1. Si alguna persona o organització no es troba reflectida en aquest informe, preguem que ens envii la informació que hi manca a observatori@gencat.cat.

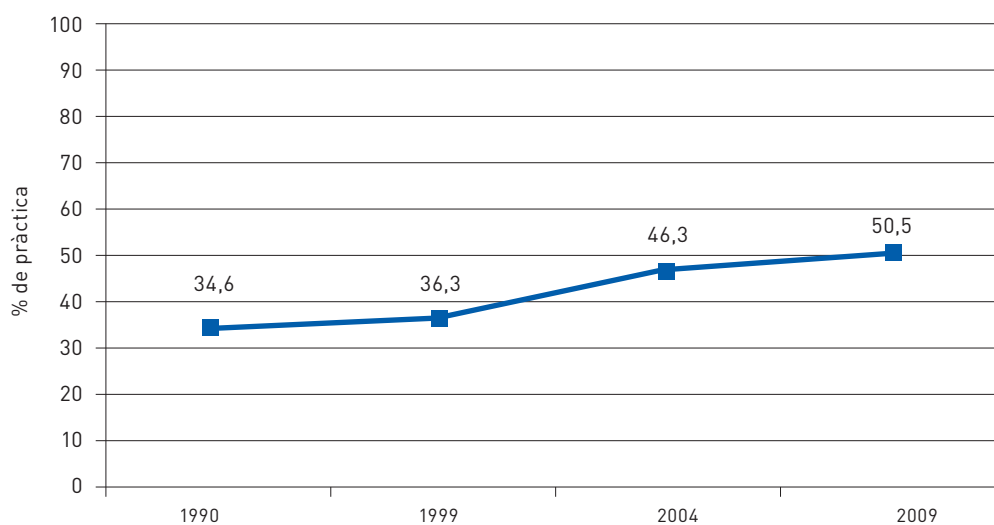
I Qui fa esport, com el fa i on el fa?

Persones que fan esport

A finals del 2009, el Consell Català de l'Esport va promoure una enquesta d'hàbits esportius a Catalunya (Secretaria General de l'Esport, Consell Català de l'Esport, 2010c) que ha actualitzat les dades disponibles sobre participació esportiva. Segons l'enquesta, el 50,5% de la població catalana de més de 15 anys diu que fa esport. I d'aquestes persones el 60% ho fan un cop o més a la setmana. Entre la data de la darrera enquesta, feta amb un qüestionari de característiques similars (2004), i aquesta de finals del 2009, es constata un increment de la pràctica esportiva. La diferència respecte a l'any 1990 és molt gran, ja que en aquell moment la pràctica esportiva era del 34,6%. Per tant, respecte a l'any 1990 ha augmentat quasi el 16%.

Així mateix, Catalunya —segons dades recollides per l'Eurobaròmetre (Unió Europea, 2010)— continua situant-se en el 10%, aproximadament, per sobre de la mitjana europea, encara molt lluny de països escandinaus (que són els més esportius), a nivells similars de països com Eslovènia o Luxemburg i molt per sobre de països com Grècia, Bulgària o Itàlia, entre d'altres, que són els que presenten els valors més baixos.²

Gràfic 1. Evolució de la pràctica esportiva a Catalunya

Font: Observatori Català de l'Esport, 2010; a partir de Secretaria General de l'Esport, 1995, 1999, 2005, 2010.

La Constitució de 1978 i el primer Estatut d'autonomia de 1979 —que establia competències exclusives a la Generalitat de Catalunya en matèria d'esports—, van crear les condicions legals i estructurals per acostar l'esport a la ciutadania mitjançant la inversió en infraestructura d'equipaments esportius, la incorporació d'especialistes en educació física en els centres educatius i la creació de programes específics per facilitar la incorporació a la pràctica esportiva, millores en els programes de competició, la creació de programes

«Entre 1990 i 2010 la pràctica esportiva a Catalunya ha augmentat el 16%»

2. D'acord amb l'Eurobaròmetre 2010, la mitjana europea de persones entre 15 i 74 anys que practiquen algun esport com a mínim un cop a la setmana és del 40%.

de desenvolupament de l'esport per a tothom i per a diferents col·lectius específics; en definitiva, més inversió en equipaments esportius i en programes escolars, de competició i de lleure, tenint en compte tres eixos transversals: l'educació, la salut i la cohesió social.

També es pot dir que en general han millorat les condicions de vida de la ciutadania i ha canviat de manera important la consideració del rol social de la pràctica esportiva, fruit de la feina portada a terme per la Generalitat de Catalunya, les diputacions, els ajuntaments, les federacions esportives, els consells esportius, els clubs, les entitats esportives i els centres educatius. Tots aquests factors han fet possible l'augment de la pràctica esportiva.

Es practiquen una gran varietat d'activitats esportives. En termes absoluts, però, predominen les de caire recreatiu. Els deu esports més practicats són els següents:

Taula 1. Esports més practicats³

	Total %
Gimnàstica de manteniment en centre esportiu	33,2
Natació recreativa	31,2
Caminar (com a exercici físic)	23,9
Aeròbic, rítmica, expressió corporal, gimnàstica jazz, <i>steps</i> , etc.	15,2
Bicicleta de muntanya (<i>mountain bike</i>)	14,6
Ciclisme recreatiu	14,1
Futbol 11, futbol 7	13,5
Cursa a peu (jòguing)	13,4
Futbol sala, futbet	10,8
Bicicleta estàtica	9,5

Font: Secretaria General de l'Esport. Consell Català de l'Esport, 2010c: 22.

El 72,3% de les persones que practiquen esport ho fan pel seu compte; és a dir, sense que hi hagi afiliació a un club. Feines amb horaris diferents, ritmes familiars heterogenis, desig de mantenir-se en forma, de trobar-se bé, etc., fan que sigui més difícil comprometre's regularment amb un club i, en especial, amb un equip. El 49,3% de les persones diuen que formen o han format part d'un club o associació esportiva i, en el moment de fer l'enquesta, el 26% en formaven part; i un altre 16% diuen que pertanyen a una associació esportiva privada. Per tant, si bé hi ha molta gent que practica pel seu compte, un terç dels qui practiquen ho fa en el marc d'una entitat sense ànim de lucre, club o similar. Segurament, hi ha persones que fan esport de les dues maneres.

L'espai on es fan més activitats són els espais públics com per exemple carrers, parcs o platges; el 32,4% de les persones fan servir aquests indrets. Segueixen, per ordre d'importància, les activitats en piscines (14,8%), a la natura (14,2%), en gimnasos o sales (13,9%), a casa, locals i bars (12,3%) i en camps, pistes i pavellons (11,6%). Si sumem les activitats fetes en espais públics i a la natura (també és un espai públic), veiem que el 46,6% es fan fora dels espais esportius convencionals.

3. La suma dels percentatges que es tracten en aquesta taula sobrepassa el 100%, ja que una persona pot practicar més d'un esport (es tracta d'una pregunta multiresposta).

«El 72,3% de les persones fan esport pel seu compte i el 49,3% diuen que formen o han format part d'un club o associació esportiva»

«El 46,6% de les persones fan una activitat esportiva fora dels espais esportius convencionals»

Tanmateix, segueixen havent-hi diferències en la pràctica esportiva segons que es tracti d'homes o dones, segons els grups d'edat o els nivells d'instrucció.

Els homes practiquen més esport que les dones (56,9% respecte al 44,2%); la diferència és del 12,7%. Convé aclarir, però, que les dones fan activitats físiques que no consideren esport però que són bones per a la salut (caminar com a exercici físic, gimnàstica de manteniment en un centre esportiu, etc.).

La pràctica esportiva també oscil·la segons els grups d'edat. La xifra més elevada és la del grup de 15 a 25 anys, en el qual fan esport el 59,3% de les persones. Entre els 35 i els 44 la xifra és del 47,8%, i augmenta una mica entre els 45 i els 64. A partir dels 65 anys és del 44,3%. En cada grup d'edat els esports practicats són diferents. Es trien els que són apropiats per a la condició física. La cultura esportiva s'ha estès i la gent ha après que tothom té possibilitats de fer esport sempre que aquest s'adapti a les possibilitats de cada persona.

El 60,6% de persones que tenen estudis universitaris practiquen esport. El grau de participació disminueix a mesura que ho fa el nivell d'instrucció, de manera que les persones amb estudis primaris no acabats només fan esport en el 38,1% dels casos.

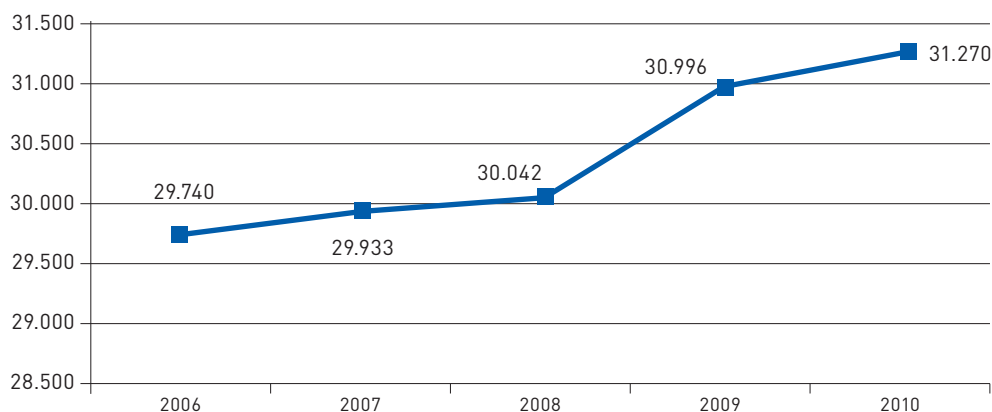
«S'identifiquen diferències en la participació esportiva segons el gènere, l'edat i el nivell d'instrucció»

Espais esportius

A Catalunya, l'any 2010 hi ha un total de 34.956 espais esportius censats al Cens d'Equipaments Esportius de Catalunya (CEEC)⁴, 358 més respecte a l'any 2009. D'aquests espais, el 89% (31.270) corresponen a espais convencionals i el 10,5% (3.686) a àrees d'activitat i espais singulars⁵.

Pel que fa a l'evolució del nombre d'espais esportius convencionals, s'observa una tendència creixent al llarg dels últims quatre anys.

Gràfic 2. Evolució dels espais esportius convencionals a Catalunya

«A Catalunya s'ha incrementat en un 5% la dotació d'espais esportius en els darrers quatre anys»

Font: Observatori Català de l'Esport, 2011; a partir de Consell Català de l'Esport.

4. Per a més informació, vegeu <http://www15.gencat.net/ceeree/AppJava/cercaEquipamentsAction.do>.

5. *Espais convencionals*: espais construïts per a la pràctica físicoesportiva corresponents a les tipologies més habituals.

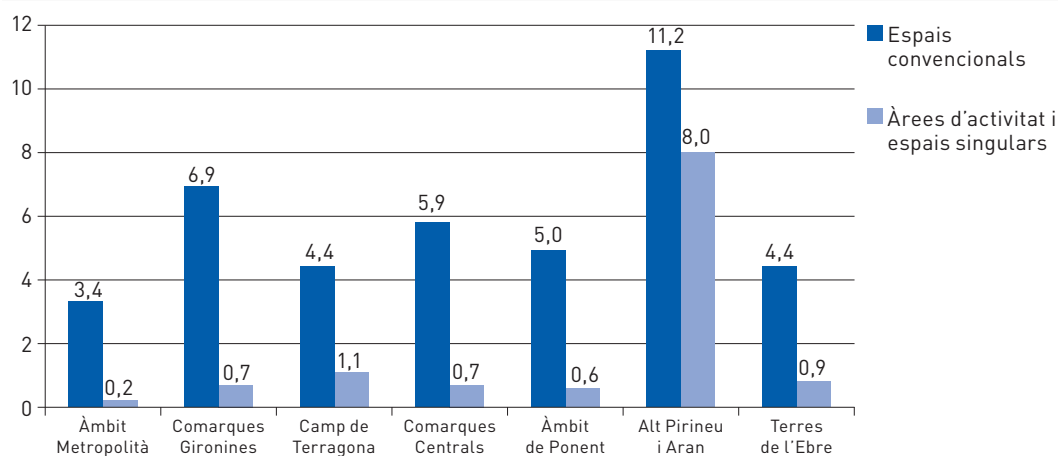
Àrees d'activitat: espais originàriament no esportius adaptats per desenvolupar-hi pràctiques físicoesportives.

Espais singulars: espais construïts per a la pràctica físicoesportiva que presenten unes dimensions i característiques específiques, adaptades a cada tipus de pràctica.

Per a més informació, vegeu l'annex 1 i el Decret 95/2005, de 31 de maig, pel qual s'aprova el Pla director d'instal·lacions i equipaments esportius de Catalunya.

Segons el CEEC, les sales o gimnasos (5.488), les pistes a l'aire lliure (5.098), els vasos de piscina a l'aire lliure (3.974), les pistes de petanca (3.572) i les pistes de tennis (3.101) són els espais esportius més nombrosos i estesos per tot Catalunya. La distribució per àmbits territorials de l'oferta d'espais esportius és molt heterogènia i respon a la mateixa diversitat, tant geogràfica com poblacional, de la divisió territorial. Els àmbits territorials més poblats, lògicament, acumulen la major part dels espais esportius censats. Així, l'Àmbit Metropolità té el 51,5% dels espais; per contra, l'Alt Pirineu i l'Aran, el menys poblat, sols disposa del 4,2%⁶. En canvi, si es fa una relació del nombre d'espais per cada 1.000 habitants segons aquests àmbits territorials ens trobem que a l'Alt Pirineu i l'Aran és on hi ha una major proporció d'espais esportius per habitant, mentre que l'Àmbit Metropolità és on aquesta proporció és més baixa. D'altra banda, en l'àmbit de l'Alt Pirineu i l'Aran la dotació per habitant d'espais singulars, i especialment les àrees d'activitat esportiva (àrees d'activitat esportiva amb refugis, senders, BTT, etc.), destaca sobre la resta. Les característiques pròpies d'aquest territori, amb un alt nombre d'espais naturals, en potencia la dotació com a suport de determinades pràctiques esportives. Pel que fa a la resta d'àmbits territorials, el 16,1% dels espais corresponen a les Comarques Centrals, el 9,8% a les Comarques Gironines, el 9,7% al Camp de Tarragona, el 5,8% a Ponent, i només el 2,9% a les Terres de l'Ebre.

Gràfic 3. Nombre d'espais esportius per cada 1.000 habitants segons àmbit territorial. Any 2010

Font: Observatori Català de l'Esport, 2011; a partir de Consell Català de l'Esport i l'IDESCAT, 2011.

En relació amb la propietat dels espais esportius, el sector públic n'és el principal agent (53%), on destaquen els ajuntaments amb el 44%. Així mateix, al sector privat la propietat es distribueix entre els diferents agents (privat associatiu, privat turístic, privat residencial, privat esportiu i altres privats) de forma equitativa (aproximadament el 10% cadascun). Cal destacar també que més d'una tercera part dels espais són propietat d'entitats privades amb finalitats no estrictament esportives, com per exemple el sector turístic i residencial.

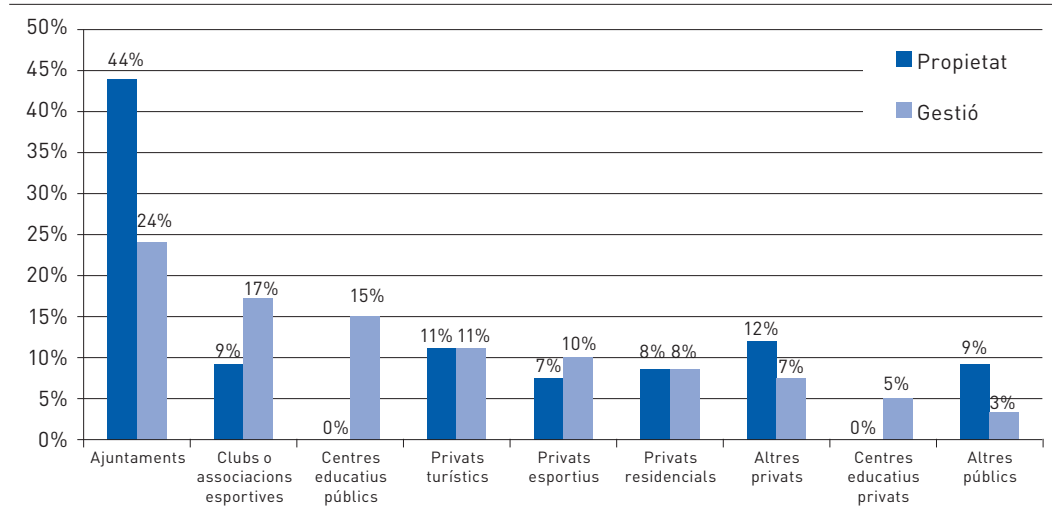
Per altra banda, la gestió d'aquests espais presenta notables diferències respecte a la propietat. En aquest cas, apareixen dos nous agents: els centres educatius públics i els

6. Per veure el detall d'espais esportius segons tipus i àmbit territorial, vegeu l'annex 1.

privats. Una part dels espais esportius de propietat pública passen a ser gestionats pels centres educatius públics o pels clubs o associacions esportives. Així, doncs, els ajuntaments gestionen directament, aproximadament, la meitat dels espais esportius dels quals són propietaris i, per contra, els clubs o associacions esportives gestionen gairebé el doble dels espais dels quals són propietaris (17%):

«Tot i ser els ajuntaments els propietaris del major nombre d'espais esportius, només en gestionen prop de la meitat»

Gràfic 4. Propietat i gestió dels espais esportius. Any 2010

Font: Observatori Català de l'Esport, 2011; a partir de Consell Català de l'Esport, 2011.

II La competició esportiva

Qui la fa?

El nombre de persones que competeix és molt reduït comparat amb el total de persones que fa esport. Fins i tot, incloent les persones que competeixen amb amics i amigues per divertir-se, el percentatge no supera el 16,5%. La majoria de persones fa esport sense preocupar-se de competir.

Taula 2. Grau de competició

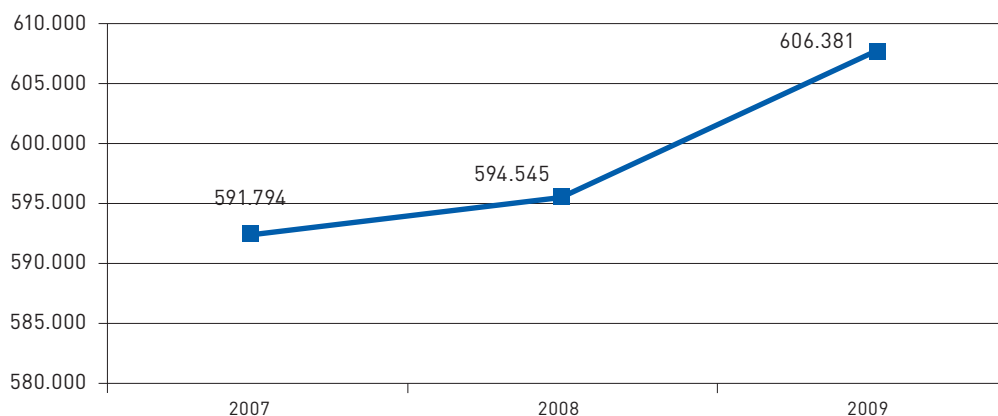
	Home %	Dona %	Total %
Fa esport sense preocupar-se de competir	74,2	89,4	81,6
Participa en lligues o competicions locals o provincials	13,2	3,2	8,3
Competeix amb amics i/o amigues per divertir-se	6,8	3,7	5,3
Participa en lligues o competicions esportives estatals	4,5	1,2	2,9
Altres motius	0,7	0,8	0,7
NS/NC	0,6	1,7	1,1
Total	100	100	100
	(1.109)	(1.074)	(2.183)

Font: Secretaria General de l'Esport. Consell Català de l'Esport, 2010c.

Encara que la facin poques persones, la vitalitat de la competició esportiva a Catalunya és molt gran. A continuació n'ofereim algunes dades.

L'any 2009 hi havia 606.381 llicències federatives (481.068 homes i 125.313 dones)⁷. En relació amb l'evolució de les llicències esportives a Catalunya, des del 2007 hi ha hagut un increment de 14.587 llicències, el qual representa un creixement del 5,7% de les femenines i el 1,5% de les masculines.

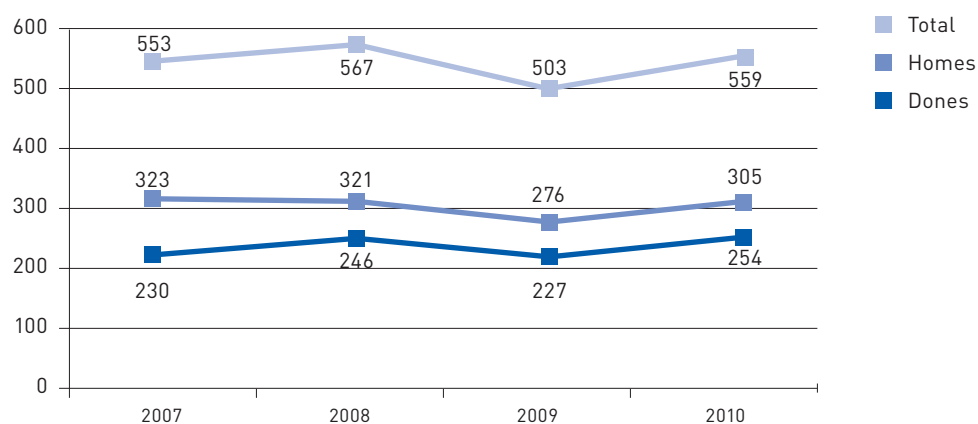
Gràfic 5. Evolució del nombre de llicències esportives a Catalunya

Font: Observatori Català de l'Esport, 2011; a partir de Consell Català de l'Esport.

A més, a Catalunya l'any 2010 hi ha 559 persones considerades esportistes d'alt nivell segons els criteris establerts pel Consell Català de l'Esport⁸. La seva dedicació a l'esport és professional —o gairebé professional— i representen Catalunya en les competicions del màxim nivell. La proporció entre homes i dones no varia respecte a l'any 2009: el 55% són homes i el 45% dones. Així, la presència femenina s'igualava cada vegada més a la dels homes, mostra del fet que les polítiques implementades per afavorir l'accés de les dones a l'esport d'alt nivell comencen a donar resultats.

Gràfic 6. Evolució d'esportistes d'alt nivell a Catalunya

Font: Observatori Català de l'Esport, 2011; a partir de Consell Català de l'Esport.

7. Per veure els detalls de cada federació, vegeu l'annex 2.

8. Per veure el detall de cada federació, vegeu l'annex 3.

Totes aquestes persones i les seves organitzacions fan possible que al nostre país hi hagi una vitalitat enorme pel que fa a l'activitat competitiva en tots els nivells. En resumim algunes dades d'interès:

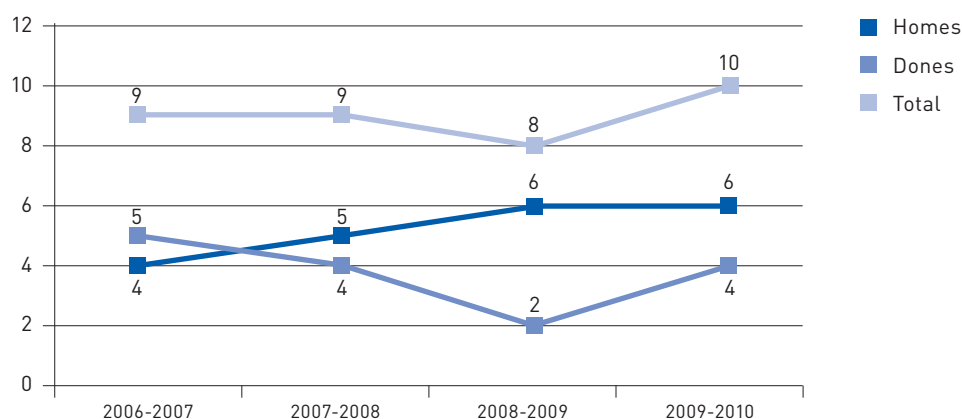
Campionats de Catalunya

A Catalunya s'han organitzat, durant la temporada 2009-2010, 1.995 proves dels campionats de Catalunya de les diferents categories. La participació ha estat de 467.072 esportistes (27% dones i 73% homes) en un total de 264 modalitats esportives diferents.

Competició absoluta d'àmbit estatal

Els clubs catalans d'esports d'equip mantenen els mateixos bons resultats en les lligues estatals, de manera que aconseguixen en les darreres quatre temporades una mitjana de 9 títols de lliga. Això representa el 35% del total de títols aconseguits per la resta de clubs en aquestes competicions.

Gràfic 7. Evolució dels títols obtinguts pels clubs catalans en lligues estatals

Font: Observatori Català de l'Esport, 2011; a partir de Consell Català de l'Esport.

La participació dels clubs catalans en categoria femenina s'ha incrementat notablement respecte a les tres darreres temporades, i així s'ha passat de 30 clubs la temporada 2006-2007 a 40 clubs la temporada 2009-2010⁹. Aquesta tendència també és present si tractem el nombre de clubs respecte al total de participants; així, la temporada 2009-2010 els clubs catalans femenins representaven el 29,7% del total de participants, 7% més respecte a la temporada 2006-2007, i d'aquesta manera, la comunitat autònoma catalana és la que té més clubs femenins participants a les lligues estatals.

En canvi, en categoria masculina, tot i ser també Catalunya la comunitat autònoma amb més clubs catalans que participen en lligues estatals, hi ha hagut una disminució progressiva respecte a les tres darreres temporades, de manera que s'ha passat de 54 clubs la temporada 2006-2007 a 49 la temporada 2009-2010¹⁰. Aquesta disminució també s'ha vist reflectida respecte al total de clubs participants, i així s'ha situat en el 26,6% la temporada 2009-2010, gairebé el 3% menys respecte a la temporada 2006-2007.

9. Per tenir un detall més exacte de la temporada 2009-2010, vegeu l'annex 5.

10. Per conèixer més exactament la temporada 2009-2010, vegeu l'annex 5.

«Els clubs catalans representen el 27% del total de clubs en competicions estatals»

Taula 3. Evolució de la participació d'equips catalans en lligues estatals

	2006-2007		2007-2008		2008-2009		2009-2010	
	n	%*	n	%*	n	%*	n	%*
Equips masculins	54	29,2%	51	28,7%	49	27,8%	49	26,6%
Equips femenins	30	22,3%	26	22,3%	30	29,1%	40	29,7%
Total equips catalans	84	25,8%	77	25,5%	79	28,5%	89	28,2%

* Percentatge respecte al total de participants

Font: Observatori Català de l'Esport, 2011; a partir de Surroca, J., 2010.

Tot i que Catalunya representa el 16% del total de la població a Espanya, la participació dels seus clubs en competicions d'àmbit estatal representa més del 25%.

Competició en edat escolar

Pel que fa a les activitats esportives per a infants i joves fetes fora de l'horari lectiu, incloses en els programes de l'esport escolar per a tothom del Consell Català de l'Esport (Pla català d'esport a l'escola, Jocs esportius escolars de Catalunya i Campionats de Catalunya en edat escolar), destaquem les dades següents:

El Pla català d'esport a l'escola (PCEE) es continua consolidant tant en la participació d'alumnat com en la dels centres participants. Durant el curs 2009-2010 hi ha hagut 386.795 participacions¹¹. Pel que fa als centres participants el curs 2009-2010, el 80% (436) dels instituts d'educació secundària (IES), el 42% (715) dels centres d'ensenyament d'infantil i primària (CEIP) i zones educatives rurals (ZER) i el 15% (136) dels centres concertats de Catalunya formaven part del Pla. Aquesta variació percentual és deguda al fet que el PCEE prioritza des del curs 2006-2007 la participació, primer dels IES, després dels CEIP i ZER i després dels centres concertats.

Taula 4. Evolució del Pla català d'esport a l'escola

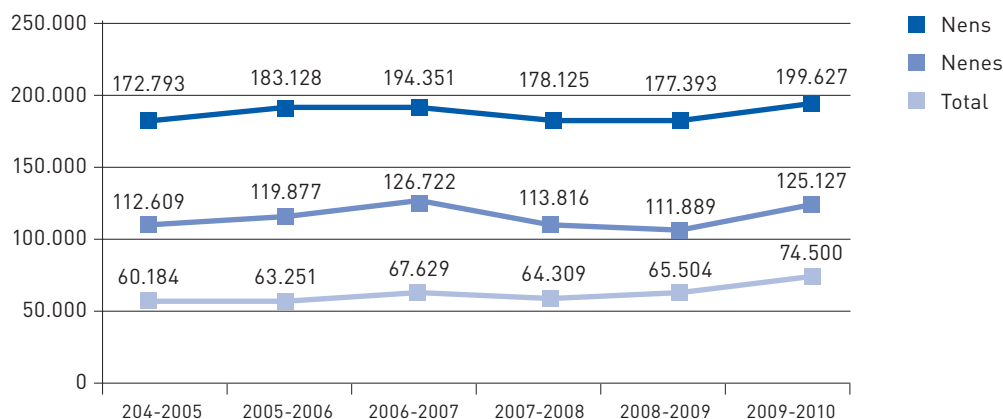
		2007-2008	2008-2009	2009-2010
Participacions d'alumnes	Nens	120.868	219.054	218.632
	Nenes	87.316	168.994	168.163
	Total	208.184	388.048	386.795
Centres participants	Institut d'educació secundària (IES)	377	400	436
	Centre d'ensenyament d'infantil i primària (CEIP)	499	588	715
	Zona educativa rural (ZER)	17	48	57
	Centres concertats	88	104	136
	Altres	1	1	1
	Total	982	1.141	1.345

Font: Observatori Català de l'Esport, 2011; a partir de Consell Català de l'Esport.

11. Les participacions fan referència al nombre total d'activitats practicades per l'alumnat, ja que aquest pot fer més d'una activitat esportiva.

Així mateix, durant el curs 2009-2010 van participar 199.627 infants i joves als Jocs esportius escolars de Catalunya (JEEC), la qual cosa representa un augment de gairebé 27.000 participacions.

Gràfic 8. Evolució de la participació als Jocs esportius escolars de Catalunya (JEEC)

Font: Observatori Català de l'Esport, 2011; a partir de Consell Català de l'Esport.

En l'àmbit estatal, Catalunya va quedar com a primera classificada als campionats d'Espanya en edat escolar del 2009, amb un total de 152 medalles (54 d'or, 55 de plata i 43 de bronze). La delegació catalana estava formada per 567 esportistes (274 nois i 293 noies), 129 oficials i 11 caps de delegació. Pel que fa a la participació d'esportistes, s'observa una tendència creixent del 17% respecte a l'any 2006.

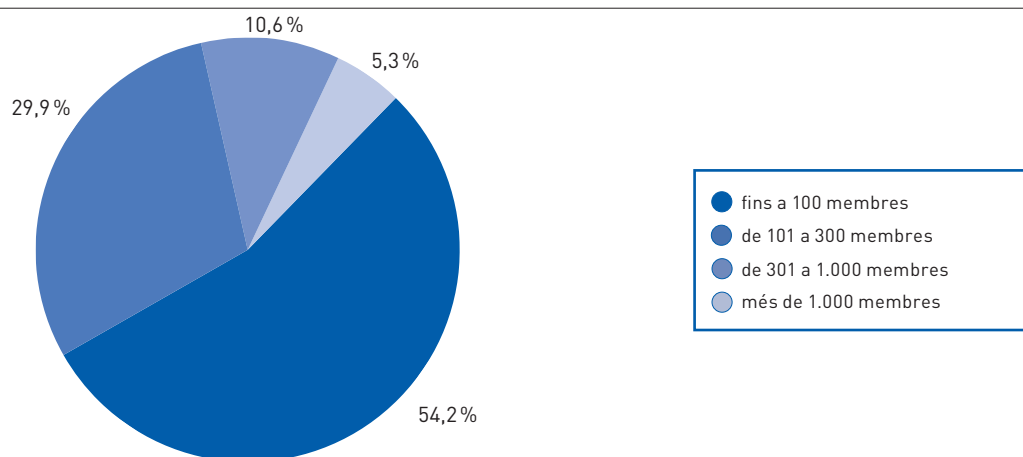
«Catalunya és capdavantera en les competicions esportives estatals de tots els nivells, tant en resultats com en grau de participació»

III Les organitzacions associatives: els clubs i les federacions

En els dos informes anteriors sobre l'esport a Catalunya (Observatori Català de l'Esport, 2008 i 2009) ja havíem comentat que els clubs i les federacions són la base del moviment esportiu a Catalunya: emprenen iniciatives, promouen el gust per l'esport, creen lligams de solidaritat entre les persones que hi estan afiliades, organitzen competicions, etc. Juntament amb associacions d'altres àmbits, constitueixen el tercer sector que sorgeix de les iniciatives de la societat civil, i són un dels pilars de les societats democràtiques juntament amb l'Estat i el mercat. Doncs bé, l'estudi dut a terme sobre la situació dels clubs esportius a Catalunya (Secretaria General de l'Esport, Consell Català de l'Esport, 2010b) confirma aquestes dades i posa de manifest la riquesa del moviment associatiu esportiu del nostre país. Vegem a continuació la situació de clubs i federacions a Catalunya.

Un cop revisada la base de dades del Registre d'Entitats Esportives de la Secretaria General de l'Esport, s'estableix que a Catalunya l'any 2009 hi ha 8.285 clubs esportius, dels quals la meitat no tenen més de 100 persones associades i el 5% superen les 1.000.

Gràfic 9. Mida dels clubs esportius. Any 2008

Font: Secretaria General de l'Esport. Consell Català de l'Esport, 2010b:21.

Destaquen, per tant, clubs petits d'una sola secció esportiva orientats a la promoció i que participen en competicions d'un sol esport. Aquest ja és un fenomen conegut en altres estudis sobre clubs (Heinemann *et al.*, 1997): en els clubs petits hi ha més caliu, més motivació pel treball voluntari, menys dificultats per organitzar-se, més sentiment de pertinença, etc. Quan algú no s'hi sent bé, la tendència habitual és crear-ne un altre en lloc de generar polèmica. Durant el seu temps lliure les persones desitgen sentir-se bé i no crear problemes innecessaris.

Cada any es creen noves entitats esportives i d'altres desapareixen; l'any 2010 es van inscriure 660 entitats esportives al Registre de la Secretaria General de l'Esport i s'hi van adscriure 153 (813 entitats esportives en total), i se'n van donar de baixa 24¹².

Un altre indicador sobre el dinamisme dels clubs es pot veure a la taula següent, on es mostra la seva data de fundació; més d'una quarta part (28%) foren creats a partir del 1997.

Taula 5. Any de fundació dels clubs esportius

Període	Nom	%
Anteriors a 1920	Els inicis	4,4%
1920-1936	Diversificació social i geogràfica dels clubs	7,0%
1937-1974	Associacionisme limitat	20,2%
1975-1983	La definició d'un model associatiu	14,3%
1984-1996	El desenvolupament associatiu	26,1%
1997-2007	Els clubs com a servei	28,0%
		(940)

Font: Secretaria General de l'Esport. Consell Català de l'Esport, 2010b: 23.

12. El Registre d'Entitats Esportives de la Generalitat de Catalunya té com a finalitat: a) la inscripció dels clubs o associacions esportives; b) l'adscripció de les seccions esportives d'entitats no esportives; i c) la inscripció de les agrupacions esportives i de les federacions esportives catalanes.

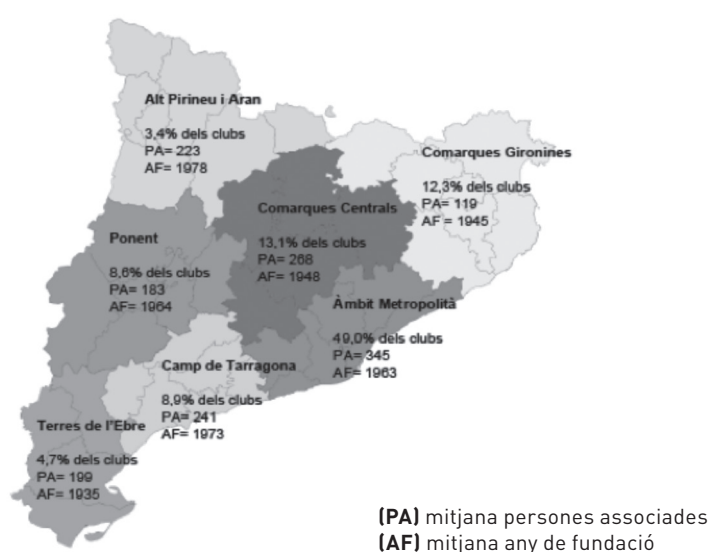
Catalunya té 69 federacions esportives i el 91 % dels clubs esportius catalans estan adherits a alguna o algunes d'aquestes. La gran majoria d'aquests clubs (85 %), però, estan adherits a una única federació. Les tres federacions amb més clubs són Futbol (17,7 %), Caça (9,4 %) i Basquetbol (5,8 %). Les que en tenen menys són Halterofília, Pentatló Modern i Polo, amb el 0,1 % dels clubs cada una¹³.

Tanmateix, hi comença a haver un cert nombre de clubs no afiliats a federacions i orientats a la promoció de modalitats recreatives de l'esport. Així mateix, en els darrers anys s'han reconegut federacions de nous esports; l'any 2009 les de Kick Boxing - Muay Thai i Ball Esportiu. També hi ha agrupacions de persones que s'organitzen per fer esport mitjançant l'ajut de les noves tecnologies i que no es constitueixen com a clubs. S'han d'observar aquests dos fenòmens per veure si es tracta de tendències a l'alça.

La tendència esmentada en el paràgraf anterior també es manifesta en l'anàlisi de les ofertes que fan els clubs: la majoria de clubs esportius de Catalunya (88 %) han estat constituïts per practicar l'esport federat; tot i així, el 71 % d'aquests tenen una oferta complementària. Del total de clubs, el 73 % afirmen que tenen una oferta no esportiva, de caràcter social, en el mateix club; el 55 % tenen una oferta esportiva continuada no federada, és a dir una oferta vinculada a l'activitat física i la salut; i el 60 % organitzen activitats esportives puntuals.

Pel que fa a la distribució territorial, la meitat dels clubs esportius catalans es concentren a l'Àmbit Metropolità, el segueixen les Comarques Centrals (13,1 %) i les Comarques Gironines (12,3 %). Aquests territoris acullen els clubs amb major nombre de persones associades: 345 persones de mitjana a l'Àmbit Metropolità i 268 a les Comarques Centrals. Els territoris amb clubs més antics són les Terres de l'Ebre (any de fundació 1935) i les Comarques Centrals (1948).

Figura 1. Persones associades, any de fundació i distribució territorial dels clubs esportius

Font: Secretaria General de l'Esport. Consell Català de l'Esport, 2010b: 31.

13. Per veure el detall de cada federació, vegeu l'annex 4.

«L'aportació del treball voluntari als clubs esportius catalans es pot valorar en 213 milions d'euros anuals»

Pel que fa a les persones associades, el 62,6% són homes i el 37,4% dones. Aquesta dada varia en funció de la mida del club. En els clubs amb més persones associades, que tenen un major nombre de seccions esportives i, per tant, una oferta esportiva i social més àmplia, es tendeixen a equilibrar les diferències entre sexes. Així, en aquests clubs més grans el percentatge de dones arriba al 46%.

La diferència entre homes i dones encara és més gran en les juntes directives. La presència de dones en aquestes és del 20,7% i únicament el 11,9% tenen el càrrec de la presidència. Una situació similar es dona a les federacions esportives, que segons dades del 2008 estan compostes per 775 homes i 142 dones. Destaquem l'increment en la presència del col·lectiu femení en els últims 5 anys, que augmenta el 6% en relació amb el total de persones.

Resulta impossible dissociar l'associacionisme esportiu del voluntariat. Milers de persones aporten el seu temps, coneixement i bona voluntat per governar i gestionar el club en la seva vessant administrativa, tècnica i/o social. Als clubs catalans el 39% de les persones involucrades en el funcionament d'aquests són voluntàries. A partir de les dades de l'estudi, s'estima que aquesta aportació del voluntariat als clubs esportius catalans es pot valorar en una quantitat que superaria els 213 milions d'euros anuals. En altres paraules, si es volgués mantenir la qualitat i varietat de l'oferta esportiva associativa catalana i no existís la figura de la persona voluntària, caldria aportar aquesta quantitat al sistema esportiu.

Els clubs catalans són sistemes oberts que no es relacionen només amb les federacions esportives, sinó que tenen una àmplia participació en el teixit social del municipi al qual pertanyen. Així, el 94% dels clubs afirmen tenir relació amb el seu Ajuntament, i gairebé la meitat amb el Consell Català de l'Esport i amb els consells comarcals. Els clubs valoren amb bona nota aquestes relacions.

El 59,8% dels ingressos dels clubs provenen de subvencions dels ajuntaments i el 17,1% de les federacions. En un segon terme hi haurien les subvencions per part del Consell Català de l'Esport (6,6%), les diputacions provincials (3,5%) i en menor mesura les del Consejo Superior de Deportes (0,2%).

El món dels clubs és molt extens i l'antiguitat, mida, influència de l'entorn, localització o tipus de pràctica distingeixen un club d'un altre. Aquesta gran diferenciació fou el motiu pel qual en l'estudi del 2010 es va considerar oportú establir-ne una tipologia. És la següent:

1. El *club esportiu federat petit*, caracteritzat per ser un club amb poc volum de persones associades i que practica una única modalitat esportiva.
2. El *club a mida*, el club majoritari a Catalunya, amb més de 40 anys d'antiguitat i que es va crear per un grup de persones entusiastes que volien promoure el seu esport (per això se l'ha anomenat "a mida") i participar en competicions.
3. El *club esportiu i de serveis*, organització gran que ha orientat la seva oferta adaptant-la a les noves demandes de la societat en l'àmbit esportiu i que compta amb un elevat nombre de professionals que hi treballen.
4. El *club clàssic*, amb un nivell d'ingressos superior als dos primers, una gran interrelació amb l'entorn i una vocació poliesportiva.
5. El *club pioner*, fundat abans del 1936, amb un important volum pressupostari i de persones associades.

6. El *club mediàtic*, el gran club català que barreja la pràctica esportiva amb l'espectacle esportiu i que està professionalitzat tant en l'àmbit de la gestió com en el de practicants (esportistes professionals).

«A Catalunya existeixen sis tipus de clubs esportius»

IV Les organitzacions públiques i les organitzacions comercials

El sistema esportiu català està format per les aportacions que fan els tres sectors que hi intervenen: el sector associatiu, el sector públic i el sector privat comercial. Cadascun dels tres fa aportacions diferents al sistema de manera que complementen l'oferta esportiva tant en varietat com en qualitat.

Els clubs no són l'únic marc organitzatiu on es pot fer esport. Una part important de les persones fa esport en llocs gestionats per organitzacions comercials o públiques, tal com podem veure a la taula següent:

Taula 6. Llocs de pràctica segons dependència jurídica

	Total %
Espais públics (carrers, places, muntanyes, bars)	42,0
Una instal·lació municipal o pública	19,2
Un domicili (apartament, comunitari)	10,8
Un centre esportiu privat (<i>fitness</i>)	10,0
Un club o associació esportiva	6,7
Espais privats a l'aire lliure (pistes d'esquí, circuits de motos, etc.)	5,3
Un centre d'ensenyament	3,2
Una empresa privada (centre de treball, empresa no esportiva)	1,6
NS/NC	1,1
Total	100
	(2.183)

Font: Secretaria General de l'Esport. Consell Català de l'Esport, 2010c: 29

A més del 42% de persones que practiquen en espais públics (carrers, places, muntanyes, etc.), la cura dels quals correspon majoritàriament a les organitzacions públiques, hi ha el 19,2% que ho fan en una instal·lació municipal o pública, el 10% en un centre esportiu privat, el 3,2% en un centre d'ensenyament, etc. Aquestes dades posen de manifest la importància que els tres sectors tenen en l'oferta esportiva. Per tant, a més dels clubs, també és important conèixer les característiques dels altres dos sectors (públic i comercial).

Mercès al suport de les diputacions de Barcelona i de Girona, durant l'any 2010 s'ha dut a terme l'estudi *Els ajuntaments i l'esport* en els seus territoris respectius, que ha permès obtenir una informació acurada sobre les característiques dels serveis esportius municipals (Diputació de Barcelona, 2011; Diputació de Girona, 2011). A continuació fem un resum conjunt de les dues províncies.

Pel que fa a l'organització del Servei d'Esports, la figura jurídica més adoptada és la d'Àrea o Servei d'Esports i Patronat, i aquesta última és la millor valorada perquè agilitza la gestió del servei. Cal puntualitzar que mentre que un patronat es caracteritza per ser un organisme autònom amb personalitat jurídica pròpia, una àrea és un departament dependent de l'Ajuntament.

«Tot i que no és la més extensa, la figura jurídica del patronat és la més ben valorada per la gestió dels serveis esportius municipals»

Ara bé, més del 55% dels ajuntaments no disposen de cap figura jurídica; únicament tenen la Regidoria. És el cas sobretot dels municipis amb menys de 5.000 habitants. Així mateix, a la meitat (52,8%) dels municipis la Regidoria d'Esports és compartida amb d'altres, entre les quals destaquen per ordre d'importància: Joventut i/o Infància, Festes, Cultura i Educació. En la seva majoria són regidories amb les quals Esports pot generar sinergies.

El perfil de persona que ocupa la Regidoria d'Esports correspon majoritàriament al d'un home d'uns 43 anys. Prop de la meitat té estudis universitaris, dada que ha augmentat considerablement respecte a l'últim estudi (Burriel, 1991: 45). El nombre de dones regidores d'Esport és inferior, i se situa al voltant del 20% a Girona i del 30% a Barcelona.

Es dona un desequilibri pel que fa a la presència de dones en càrrecs de presa de decisions: únicament el 27% de les direccions dels Serveis d'Esports són dones. Als càrrecs operatius es continuen reproduint els estereotips associats al gènere (a neteja més del 82% de dones i a manteniment més del 95% d'homes); tanmateix en els càrrecs relacionats amb la pràctica esportiva es dona un major equilibri (prop del 55% de tècniques esportives).

Existeixen dos tipus de gestió que els ajuntaments poden aplicar als seus equipaments i serveis: la gestió directa i la indirecta. La gestió directa és la que fa la mateixa Administració a partir dels seus òrgans interns o mitjançant organismes autònoms locals. La gestió indirecta es dona quan l'Administració opta per oferir un servei a la ciutadania en col·laboració amb una entitat pública o privada. Segons les característiques dels serveis, els ajuntaments fan servir un model o l'altre:

- La major part dels equipaments esportius municipals són gestionats de forma directa.
- En el cas d'equipaments que poden generar ingressos, es tendeix a adoptar fórmules de gestió indirecta mitjançant una concessió administrativa. Entre els diferents equipaments concessionats destaquen les piscines cobertes amb sales o sense (el 63,8% de les piscines tenen una concessió administrativa). Aquesta situació és més freqüent en els municipis grans.
- Els serveis que tendeixen a ser més externalitzats són, per ordre d'importància, el socorrisme, el monitoratge, els campus esportius i la neteja.
- Els camps de futbol i les pistes de petanca són equipaments en els quals en ocasions es fa una cessió d'ús a clubs esportius del municipi.
- En moltes ocasions també es dona una externalització de les activitats a les entitats esportives del municipi. Sobretot als municipis més petits, les entitats es converteixen

«Els ajuntaments empen fórmules de gestió diverses segons les característiques dels serveis que ofereixen»

en un dels principals aliats dels ajuntaments pel que fa a l'oferta esportiva. Un exemple en són les escoles esportives municipals desenvolupades amb el suport dels clubs esportius.

- Finalment, a gairebé el 70% dels municipis, les entitats disposen d'un espai municipal reservat, tipus despatx i/o sala de reunions, on poden dur a terme les tasques administratives.

El pressupost d'esports representa el 6,8% sobre el total del pressupost municipal, la qual cosa suposa un augment del 2% respecte al 1989 (Burriel, 1991). Dels criteris més valorats per atorgar subvencions a les entitats esportives en destaquen el nombre de practicants, les activitats puntuals, la categoria de competició i el nombre de persones en edat escolar; és a dir, elements vinculats a l'impacte social que té l'esport en la ciutadania.

L'oferta d'activitats als municipis se centra principalment en la diferenciació dels col·lectius segons l'edat, sense segmentar-los en col·lectius específics atenent a les diferents necessitats, per exemple persones discapacitades o amb risc d'exclusió social. El fet de no aprofundir i detectar les necessitats de determinats col·lectius més específics no permet oferir una oferta esportiva adreçada a aquestes necessitats. Des dels ajuntaments caldria aprofundir en les demandes explícites i no explícites de la població i plan-tejar-se com arribar a tots els i les habitants del municipi.

Al voltant del 63% dels municipis disposen d'un apartat d'esports dins el lloc web de l'Ajuntament i/o d'un lloc web propi d'esports. A partir d'aquest es fa la promoció i difusió de la informació del Servei. Altres punts d'informació utilitzats són l'edifici central de l'Ajuntament i els equipaments esportius i escolars. En més del 80% dels ajuntaments existeix un procediment per recollir suggeriments provinents de les persones usuàries dels serveis oferts.

Tot i que més del 50% dels ajuntaments disposen d'un document en matèria de sostenibilitat, aquest només s'aplica a la temàtica esportiva en prop del 27% dels casos. L'àrea on més s'apliquen aquestes mesures és la de gestió dels equipaments esportius i, en molta menor intensitat, en la de gestió d'activitats puntuals (campionats, curses populars...) i continuades (cursets, entrenaments...).

Finalment, els ajuntaments mantenen relació amb les administracions supralocals pel que fa a actuacions destinades a rebre suport però també col·laboració. Destaca la relació que tenen amb la seva Diputació el Consell Català de l'Esport i el seu Consell Comarcal. Des de les diputacions i el Consell Català de l'Esport s'ofereixen línies d'ajuda als municipis i aquests tenen coneixement de la seva existència en gairebé el 60% dels casos. Tot i conèixer les ajudes que donen les administracions, els ajuntaments en ocasions no les demanen. La xarxa de relacions en què es troben immersos els ajuntaments també es confirma per les relacions de col·laboració que mantenen entre ells, pel suport que donen a les entitats esportives locals (prop del 85,5%) i la col·laboració que hi estableixen (86,5%).

Durant l'any 2011 l'Observatori Català de l'Esport iniciarà un estudi sobre les organitzacions esportives comercials. Un cop acabat, ja es disposarà d'una informació completa sobre l'estructura i formes d'actuar dels tres tipus d'organitzacions que tenen una oferta esportiva a Catalunya.

«El pressupost destinat a esports per part dels ajuntaments ha augmentat prop del 2% des del 1989»

«Els serveis d'esports municipals mantenen relacions de col·laboració i de suport amb organismes supralocals i entitats locals»

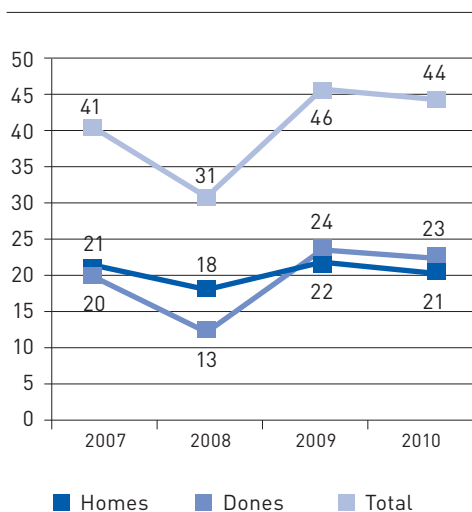
«Més de 300 esportistes d'alt nivell reben suport econòmic per poder assolir els màxims resultats»

V El suport al desenvolupament esportiu

A continuació es mostren diferents iniciatives (econòmiques, formatives, legals, científiques, etc.) menys visibles del sistema esportiu català però que fan possible el desenvolupament de l'esport a Catalunya.

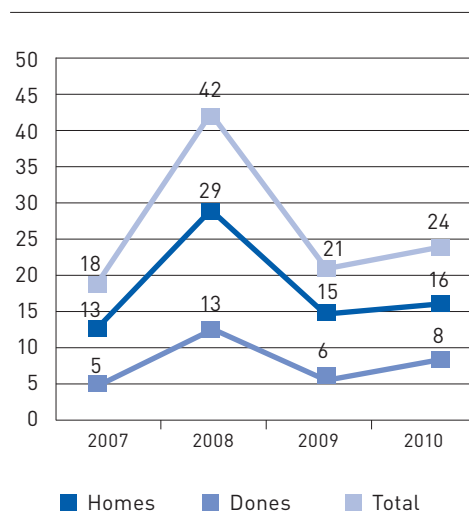
- L'any 2010, 44 esportistes catalans i catalanes de modalitats esportives individuals¹⁴ (21 homes i 23 dones) es van beneficiar de la beca ADO (Asociación Deportes Olímpicos), especialment adreçada a esportistes en període de preparació olímpica. La mitjana d'esportistes que se n'han beneficiat respecte als tres anys anteriors manté uns valors similars, 20,5 homes i 20 dones.
- L'any 2010, 24 esportistes catalans i catalanes (16 homes i 8 dones) van gaudir de la beca ADOP (Apoyo al Deporte Objetivo Paralímpico), especialment adreçada a esportistes que es preparen per als Jocs Paralímpics. Tot i haver-hi una disminució important d'esportistes que se n'han beneficiat l'any 2009, la mitjana respecte als tres anys anteriors manté uns valors similars, 18,3 homes i 8 dones.

Gràfic 10. Evolució d'esportistes catalans i catalanes al pla ADO

Font: Observatori Català de l'Esport, 2011; a partir d'Asociación Deportes Olímpicos i Comité Paralímpico Español.

Gràfic 11. Evolució d'esportistes catalans i catalanes al pla ADOP

Font: Observatori Català de l'Esport, 2011; a partir d'Asociación Deportes Olímpicos i Comité Paralímpico Español.

- La Secretaria General de l'Esport, a través d'una de les accions que duu a terme per donar suport a l'esport d'alt nivell català, ha concedit ajuts econòmics ARC (alt rendiment esportiu de Catalunya) per a l'any 2009 a 262 esportistes d'alt nivell (132 homes i 130 dones).

14. En el pla ADO s'adjudiquen beques a esportistes tant de modalitats esportives individuals com col·lectives, tot i que els primers són adjudicatariis nominals i, en canvi, els segons no ho són. És a dir, en les modalitats esportives col·lectives (bàsquet, handbol, hoquei, etc.) els adjudicatariis són les federacions esportives i elles administren les beques dels seus esportistes, els quals poden ser diferents durant un mateix any.

Centres de tecnificació

728 esportistes (390 homes i 338 dones) es preparen en els 10 centres de tecnificació distribuïts pel territori català. Són els següents:

Taula 7. Esportistes en els centres de tecnificació esportiva. Any 2010

Centre de Tecnificació	Nombre d'esportistes		
	Homes	Dones	Total
CAR Sant Cugat del Vallès	172	152	324
CTE Esplugues de Llobregat	88	107	195
CTE Terres de l'Ebre	27	32	59
CTE Lleida	18	19	37
CTE Seu d'Urgell	20	8	28
CTE Banyoles	22	5	27
CTE Cerdanya	23	4	27
CTE Cornellà de Llobregat	11	5	16
CTE Vall d'Aran	5	6	11
CTE Ripollès	4	0	4
Total	390	338	728

Font: Observatori Català de l'Esport, 2011; a partir de Secretaria General de l'Esport, 2010.

Formació

A Catalunya hi ha una variada oferta de formacions esportives, el conjunt de les quals garanteix la qualificació exigida per desenvolupar apropiadament totes les professions de l'esport. Destaquem les següents:

Taula 8. Nombre d'alumnes de formacions relacionades amb l'activitat física i l'esport. Curs 2008-2009

	Homes	Dones	Total
Tècnic/a d'esports	1.389	206	1.595
Tècnic/a de conducció d'activitats fisicoesportives en el medi natural	871	257	1.128
Tècnic/a d'animació d'activitats físiques i esportives	1.422	438	1.860
Diplomatura en Magisteri, especialitat d'Educació Física	912	692	1.604
Llicenciatura en Ciències de l'Activitat Física i l'Esport	1.770	654	2.424
Màsters	192	88	280
Programes de doctorat ¹⁵	19	17	36
Total	6.575	2.352	8.927

Font: Observatori Català de l'Esport, 2011; a partir de les universitats corresponents i del Departament d'Educació i Universitats, 2010.

15. Es tenen en compte únicament els programes de doctorat que formen part del nou Espai Europeu d'Educació Superior (EEES) regulats pel Reial Decret 1393/2007, de 29 d'octubre, pel qual s'estableix l'ordenació dels ensenyaments universitaris oficials.

Les dades del curs 2008-2009 mostren que 8.927 alumnes (6.575 homes i 2.352 dones) estudien alguna d'aquestes formacions, la qual cosa comporta un augment de més de 700 alumnes respecte al curs anterior.

Legislació

Atès que l'esport té una gran importància social, el marc legislatiu que vetlla pel seu desenvolupament també és molt ampli. A l'Observatori Català de l'Esport hi ha informació (marc legal) que inclou els textos legals referits a l'esport que existeixen a Catalunya, a Espanya i a l'àmbit internacional; aquesta informació està classificada pels següents àmbits d'actuació:

- Administració pública
- Ajuts i subvencions
- Disposicions generals
- Dopatge i salut
- Entitats esportives
- Esportistes
- Formació i titulacions esportives
- Instal·lacions i equipaments esportius
- Lleis de l'esport
- Professions i treball
- Racisme, violència i xenofòbia
- Retransmissions esportives

Durant l'any 2010 s'han aprovat diverses normatives que afecten el sistema esportiu de Catalunya, entre les quals destaquem la següent:

- Decret 58/2010, de 4 de maig, de les entitats esportives de Catalunya¹⁶.

L'objectiu principal de la normativa és establir el règim jurídic de les entitats esportives de Catalunya reconegudes per les disposicions reglamentàries fins avui: clubs, associacions esportives, agrupacions esportives, federacions esportives, etc. Al Decret també es fa ressò de les polítiques d'igualtat de dones i homes, sobre diversos principis i obligacions per tal d'assolir una igualtat d'oportunitats real i efectiva tant en l'àmbit de la pràctica esportiva com en el de la gestió.

Recerca

A Catalunya hi ha 18 grups de recerca en l'àmbit de les ciències de l'esport. D'aquests, 11 són grups de recerca reconeguts per la Generalitat de Catalunya pel període 2009-2013¹⁷ i 3, a més, han rebut finançament. La llista completa dels grups és la següent:

16. Per consultar la normativa vegeu <http://www.gencat.cat/eadop/imatges/5628/10124015.pdf>.

17. Aquestes dades fan referència a la darrera convocatòria per a grups de recerca de l'AGAUR (Agència de Gestió d'Ajuts Universitaris i de Recerca) feta l'any 2008 (http://www10.gencat.cat/agaur_web/generados/catala/home/recurs/doc/llistat_web_grups_reconeguts_sgr2009.pdf).

Taula 9. Grups de recerca reconeguts o informals

Reconeguts per la Generalitat de Catalunya	
Organisme	Nom del grup
Centre d'Alt Rendiment (CAR) - Sant Cugat	Grup d'Investigació del Rendiment i la Salut de l'Alt Nivell Esportiu (GIRSANE)
Institut Nacional d'Educació Física de Catalunya - Barcelona. Universitat de Barcelona (UB)	Grup de Recerca en Ciències de l'Esport
Institut Nacional d'Educació Física de Catalunya - Barcelona. Universitat de Barcelona (UB)	Grup d'Investigació Social i Educativa en l'Activitat Física i l'Esport (GISEAFE)
Institut Nacional d'Educació Física de Catalunya - Lleida. Universitat de Lleida (UdL)	Grup de Recerca en Jocs Esportius (GREJE)
Universitat Autònoma de Barcelona (UAB)	Grup de Recerca en Estil de Vida, Esport i Salut
Universitat Autònoma de Barcelona (UAB)	Grup de Recerca en Innovació Didàctica i Valors a l'Educació Física i l'Esport
Universitat de Barcelona (UB)	Grup de Recerca i Innovació en Dissenys (GRID)
Universitat de Vic (UVic)	Grup de Recerca en Esports i Activitat Física (GREAF)
Universitat Ramon Llull (URL)	Grup de Recerca i Innovació sobre Esport i Societat (GRIES)
Universitat Ramon Llull (URL)	Comunicació i Salut
Universitat Ramon Llull (URL)	Grup de Recerca en Salut, Activitat Física i Esport (SAFE)
Informals	
Organisme	Nom del grup
Centre d'Estudis Olímpics (CEO) - Universitat Autònoma de Barcelona (UAB)	Centre d'Estudis Olímpics
Institut Nacional d'Educació Física de Catalunya - Barcelona i altres institucions	Liceu Psicològic
Universitat Autònoma de Barcelona (UAB)	Grup de Recerca d'Estudis de Psicologia de l'Esport i de l'Activitat Física
Universitat de Barcelona (UB)	Organització d'Empreses
Universitat de Barcelona (UB)	Recerca de l'Educació Física i l'Esport
Universitat de Girona (UdG)	Grup de Recerca en Educació Física i Esport
Universitat de Vic (UVic)	Fisiologia i Psicologia de l'Exercici i Estudi del Moviment

Font: Observatori Català de l'Esport, 2011.

Del total de grups de recerca, n'hi ha 7 dedicats a les ciències mèdiques i de la salut i 11 a les ciències socials i educatives.

VI L'esport als mitjans de comunicació

L'esport és un fenomen social de gran rellevància i així ho demostra el gran seguiment que se'n fa a tots els mitjans de comunicació: a la televisió, a la ràdio, a la premsa escrita o a Internet. Hi ha moltes persones que, tot i no fer-ne, el segueixen amb molt d'interès. Així, si vèiem que fan esport el 50,5% de les persones entre 15 i 74 anys, el 65% s'interessen molt o bastant per aquesta activitat.

Els diaris competeixen amb els de caire generalista, tal com podem veure a la taula següent:

Taula 10. Tirada dels diaris esportius. Any 2009

Publicació	Període	Mitjana de tirada
El Mundo Deportivo	Any 2009	54.745
Sport	Any 2009	53.253
As	Any 2009	22.453
Marca	Any 2009	22.058

Font: Observatori Català de l'Esport, 2010; a partir de Centre d'Estudis Olímpics, 2009.

El nombre de revistes esportives també és molt gran, tal com podem veure a l'annex 6 d'aquest informe.

Potser encara més accentuat és l'èxit dels programes esportius a la televisió, que competeixen entre els programes de màxima audiència.

Taula 11. Audiència televisiva dels programes i retransmissions esportives. Any 2008

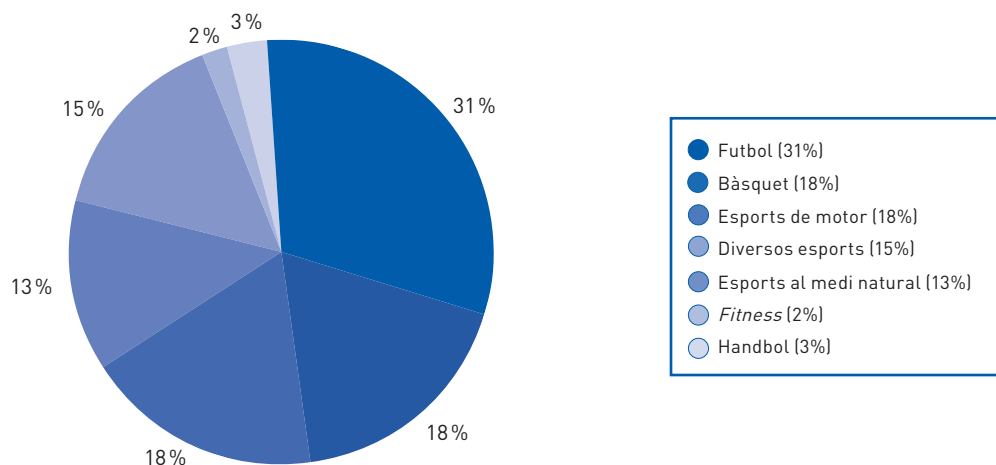
Programa o retransmissió	Cadena	Data	Hora	Durada	Audiència mitja (%)	Quota (%)
Futbol: Eurocopa (Alemanya-Espanya: final)	CUATRO	29/06/2008	20:46	110 min	32,6	71,0
Postfutbol: Eurocopa (Alemanya-Espanya: final)	CUATRO	29/06/2008	22:36	39 min	30,0	63,8
Pròrroga futbol: Eurocopa (Espanya-Itàlia: quarts)	CUATRO	22/06/2008	22:39	32 min	27,9	64,6
Futbol: Eurocopa (Rússia-Espanya: semifinal)	CUATRO	26/06/2008	20:48	109 min	27,4	60,9
Futbol: Lliga de Campions (Manchester United-Barcelona)	A3	29/04/2008	20:45	113 min	25,3	54,0

Futbol: Lliga Espanyola (Barcelona-R. Madrid)	LA 6	13/12/2008	22:02	111 min	24,0	54,6
Futbol: Lliga Espanyola (R. Madrid-Barcelona)	T5	07/05/2008	21:59	110 min	23,7	50,3
Futbol: Eurocopa (Espanya-Itàlia: quarts)	CUATRO	22/06/2008	20:45	110 min	23,5	59,6
Futbol: Copa del Rei (Barcelona-València)	T5	27/02/2008	22:03	111 min	19,4	40,7
Postfutbol: Eurocopa (Rússia-Espanya: semifinal)	CUATRO	26/06/2008	22:37	17 min	19,4	40,9

Font: Observatori Català de l'Esport, 2010; a partir de Sofres, *Anuario de audiencia de televisión, 2009*

El futbol ocupa el 30% dels continguts de programes de matèria esportiva de les principals cadenes de televisió que tenen emissió a Catalunya, i els esports de motor el 18%.

Gràfic 12. Continguts dels programes televisius esportius. Any 2008

Font: Observatori Català de l'Esport, 2008; a partir de les cadenes de televisió corresponents, 2008.

Aquesta distribució desigual dels continguts esportius fa que el seu seguiment a la televisió, així com als altres mitjans, interressi més els homes que les dones. Aquest fet es demostra en períodes olímpics, atès que els esports que es transmeten són molt més variats, i per tant les audiències femenines augmenten (Andrews, 1998).

«La distribució desigual dels continguts esportius als mitjans de comunicació fa que no interessin a tothom de la mateixa manera»

VII La Catalunya esportiva al món

La projecció exterior de l'esport català es reflecteix en moltes dimensions, algunes més conegudes que d'altres. L'Observatori n'ha fet un recull sistemàtic: Jocs Olímpics, esdeveniments internacionals, etc.

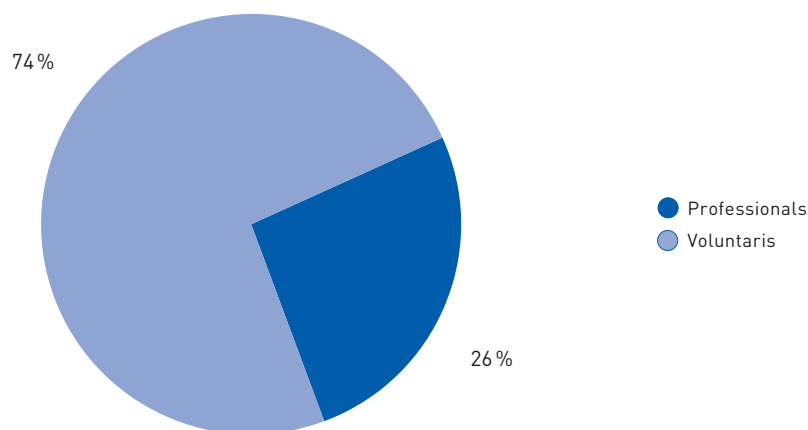
Organització d'esdeveniments esportius internacionals a Catalunya

L'any 2010 s'han organitzat 246 esdeveniments esportius internacionals a Catalunya, dels quals 44 han estat masculins, 18 femenins i 184 mixtos. Pel que fa a l'àmbit estatal, se n'han organitzat 203: 35 masculins, 12 femenins i 156 mixtos.

A més de totes les competicions que s'organitzen de manera regular per tot Catalunya i a tots els nivells, també es promouen esdeveniments esportius internacionals de gran rellevància. Les dades que presentem corresponen a campionats i copes del món i d'Europa organitzats l'any 2009. Durant aquest any es van organitzar més de 20 grans esdeveniments esportius:

- Del total de participants, el 18 % eren dones i el 82 % homes, i procedien d'una mitjana de 15 països diferents.
- L'organització d'aquests esdeveniments radica principalment en els clubs; la seva participació representa el 59,1 %, mentre que la del sector públic és del 31,8 % i la del sector comercial és del 9,1 %.
- El 74 % de les persones que varen treballar en tasques d'organització eren voluntàries i el 26 % professionals.

Gràfic 13. Grau de professionalització dels equips organitzadors d'esdeveniments esportius internacionals a Catalunya. Any 2009

Font: Observatori Català de l'Esport, 2010; a partir de les organitzacions corresponents, 2009.

- La distribució dels esdeveniments segons el volum d'ingressos mostra que el 43,8 % del total ingressaven menys de 25.000 euros.
- Pel que fa a les despeses, el 31,3 % dels esdeveniments varen costar més de 200.000 euros i el 25 % menys de 25.000 euros.

Taula 12. Pressupost dels esdeveniments esportius internacionals organitzats a Catalunya. Any 2009

	Ingressos		Despeses	
	%	n	%	n
menys de 25.000 €	43,8%	7	25,0%	4
25.001-50.000 €	12,5%	2	12,5%	2
50.001-100.000 €	12,5%	2	12,5%	2
100.001-200.000 €	12,5%	2	18,8%	3
més de 200.000 €	18,8%	3	31,3%	5

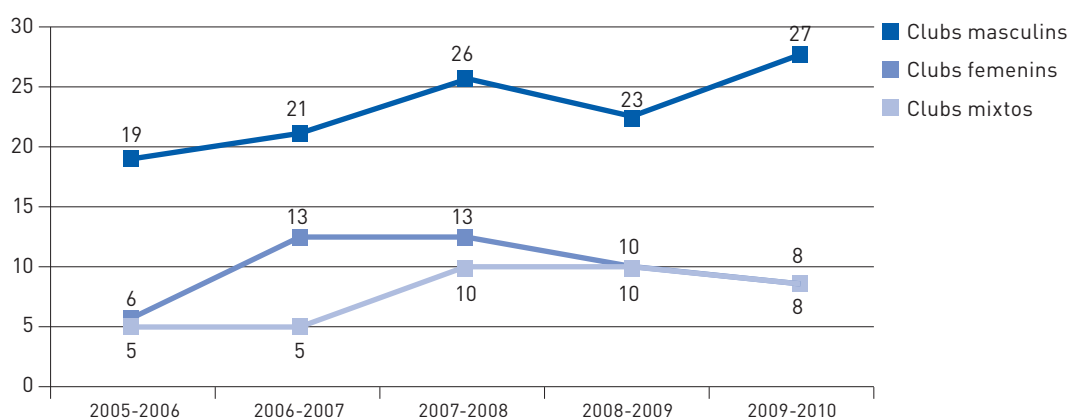
Font: Observatori Català de l'Esport, 2010; a partir de les organitzacions corresponents, 2009.

«La projecció internacional de Catalunya com a país esportiu continua augmentant en la majoria de les seves dimensions»

Participació en esdeveniments esportius internacionals

En el marc de les competicions europees, durant la temporada 2009-2010, un total de 43 clubs catalans (27 masculins, 8 femenins i 8 mixtos) ha participat en 30 competicions de 22 modalitats esportives diferents. Quant als clubs masculins, s'observa un creixement global del 30% respecte a les quatre temporades anteriors. Contràriament, els femenins han disminuït la seva presència el 38% (temporada 2007-2008) situant-se, gairebé, als nivells de la temporada 2005-2006 (6 clubs). Finalment, la participació dels clubs en categories mixtes ha disminuït respecte a les dues temporades anteriors (passant de 10 clubs a 8 en la temporada 2009-2010). Per tant, excepte els clubs masculins, la tendència general indica una disminució en la participació que s'inicia en la temporada 2008-2009¹⁸.

Gràfic 14. Evolució de la participació de clubs catalans en competicions europees

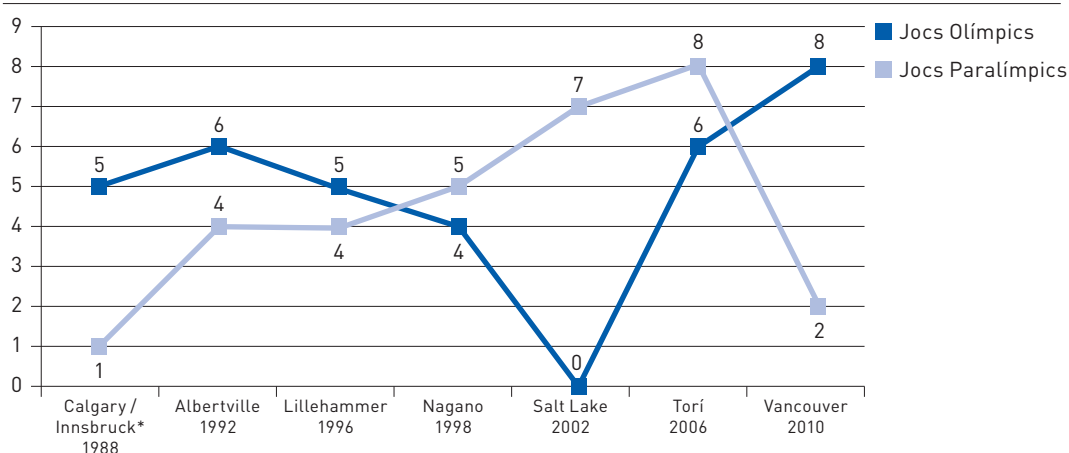
Font: Observatori Català de l'Esport, 2011; a partir de Surroca, J., 2010.

- L'any 2010, un total de 519 esportistes catalans/es (350 homes i 169 dones) varen participar als campionats del món i 676 (385 homes i 291 dones) als campionats d'Europa.

18. Per a més informació, vegeu l'annex 7.

- Als Jocs Olímpics d'hivern de Vancouver 2010 van participar 8 esportistes de Catalunya (5 homes i 3 dones), la qual cosa representa el 44,4% de la delegació espanyola. La tendència general dels índexs de participació, malgrat el decreixement pels Jocs de Salt Lake 2002, és d'increment.
- Als Jocs Paralímpics d'hivern de Vancouver 2010 varen participar 2 esportistes catalans (1 home i 1 dona), que representaven el 40% de la delegació espanyola. Pel que fa a l'evolució, tot i que hi havia hagut un increment de la participació catalana des dels Jocs Paralímpics de Nagano 1998, a Vancouver la participació ha estat la més baixa des dels Jocs Paralímpics d'Innsbruck 1988.

Gràfic 15. Evolució de la participació d'esportistes catalans i catalanes en els Jocs Olímpics i Paralímpics d'hivern

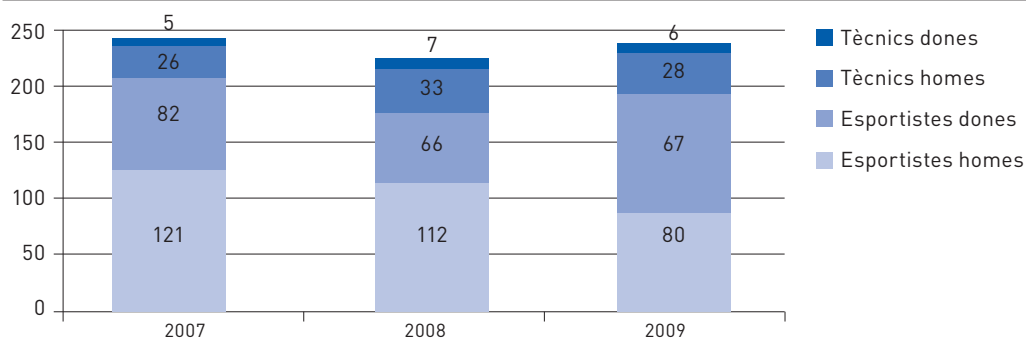

*Jocs Olímpics de Calgary i Jocs Paralímpics d'Innsbruck
 Font: Observatori Català de l'Esport, 2011; a partir de Comitè Olímpico Español i Comitè Paralímpico Español.

Altres dades rellevants

- Pel que fa al reconeixement d'esportistes d'alt nivell en relació amb els resultats obtinguts en competicions internacionals, cal destacar que el 2009 147 esportistes (80 homes i 67 dones) i 34 personal tècnic (28 homes i 6 dones) foren guardonats amb els premis ARC, promoguts per la Secretaria General de l'Esport.

Gràfic 16. Evolució dels premis ARC

Font: Observatori Català de l'Esport, 2011; a partir de Consell Català de l'Esport.

- L'any 2010 hi ha 82 persones (12 dones i 70 homes) que ocupen 97 càrrecs en diferents organitzacions esportives internacionals.
- 27 organitzacions catalanes formen part de 50 organitzacions internacionals¹⁹.
- A més de tots els esdeveniments esportius rellevants comentats anteriorment, a Catalunya, l'any 2010 es varen organitzar 6 fires, 2 congressos i 2 festivals internacionals de temàtica esportiva.
- Pel que fa a la mobilitat d'estudiants en el marc dels programes d'intercanvi Sòcrates/Erasmus, de les facultats de ciències de l'esport i les escoles de formació del professorat, durant el curs 2008-09 28 estudiants (14 homes i 14 dones) varen estudiar en algun país europeu.

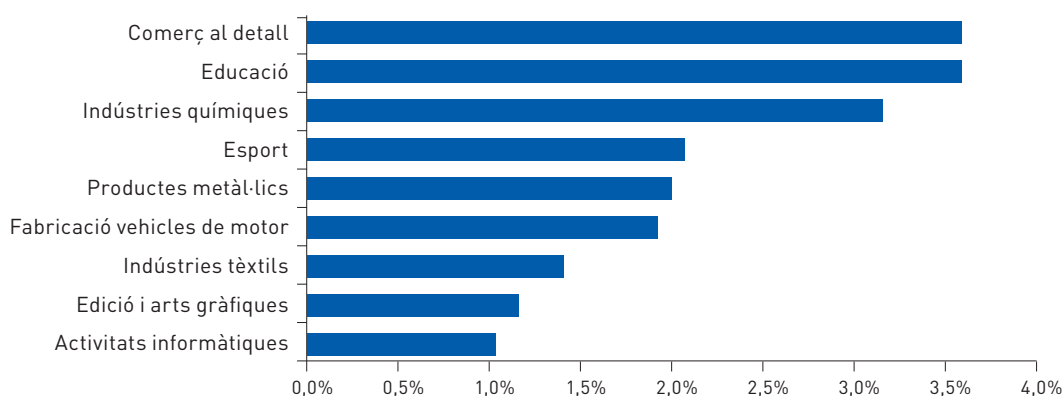
VIII El pes econòmic de l'esport

Tot el que hem descrit fins ara mostra àmpliament la importància social de l'esport. Gràcies a l'anàlisi de la seva dimensió econòmica, podrem veure a continuació que també té una importància cabdal com a sector de l'economia catalana. Durant l'any 2008, l'Institut d'Estudis Territorials de la Universitat Pompeu Fabra, per encàrrec de la Secretaria General de l'Esport i de la Diputació de Barcelona, va dur a terme un estudi sobre l'avaluació del pes econòmic de l'esport a Catalunya (Secretaria General de l'Esport, Consell Català de l'Esport, 2010a). Els resultats són els següents:

El sector de l'esport representa el 2,1 % del PIB²⁰ català, de manera que queda per sota del comerç al detall, de l'educació (3,6 %) i de les indústries químiques (3,2 %). En canvi, està per sobre dels productes metàl·lics (2 %), la fabricació de vehicles de motor (1,9 %) i les indústries tèxtils (1,4 %). Amb petites diferències, la situació és similar a diversos països europeus (Martínez del Castillo & Puig, 2009).

«L'esport representa el 2,1 % del Producte Interior Brut (PIB) de Catalunya»

Gràfic 17. Pes en el PIB de Catalunya per sectors. Any 2006

Font: Secretaria General de l'Esport. Consell Català de l'Esport, 2010a: 12.

19. Per a més detalls, vegeu l'annex 8.

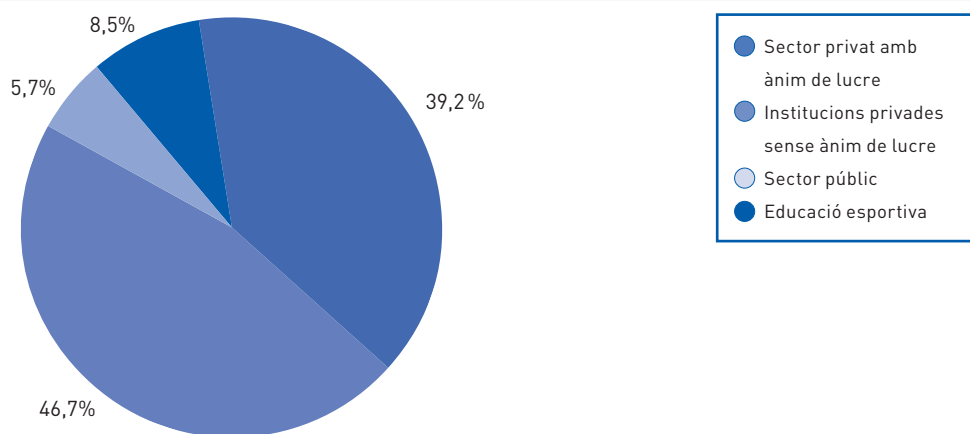
20. Producte Interior Brut (PIB): resultat final de l'activitat econòmica de les unitats productores d'un determinat territori. També es pot expressar com el resultat d'agregar el valor afegit brut del conjunt de branques d'activitat i els impostos nets sobre productes.

La xifra s'ha obtingut a partir del càlcul del Valor Afegit Brut (VAB)²¹ produït pels productors següents, a més de les exportacions:

- *Productors del sector privat amb ànim de lucre*: persones jurídiques o societats i persones físiques (amb ànim de lucre), l'activitat principal de les quals està lligada a la provisió de béns i serveis esportius. També s'hi inclouen els mitjans de comunicació.
- *Productors d'organitzacions privades sense ànim de lucre*: institucions privades que no tenen com a objectiu assolir beneficis i l'activitat principal de les quals està lligada a la provisió de béns i serveis esportius (federacions, clubs i associacions esportives i consells esportius).
- *Productors del sector públic*: organismes i administracions públiques que proveeixen de béns i serveis esportius a la ciutadania (ajuntaments, diputacions, Generalitat).
- *Productors d'educació esportiva*: institucions d'ensenyament públic o privat, universitari o no universitari, que desenvolupen activitats esportives o d'educació esportiva.
- *Despesa de les famílies en esport*: composició de la despesa de les unitats familiars en béns i serveis del sector de l'esport.
- *Sector exterior*: volum de les exportacions d'articles en què la producció pertany al sector de l'esport.

L'aportació de cada productor al sector es pot veure a la figura següent:

Gràfic 18. Valor Afegit Brut de l'esport per productors. Any 2006

Font: Observatori Català de l'Esport; a partir de Secretaria General de l'Esport. Consell Català de l'Esport, 2010a:15.

Les institucions privades sense ànim de lucre —és a dir clubs, federacions i consells esportius— són les que fan l'aportació principal, que se situa en el 46,7% del total del VAB. I, dins d'aquestes, els clubs esportius representen el 96,7% del VAB. Aquí també sobresurt la importància dels clubs, en aquest cas com a motors de l'economia del país i no només com a entitats vertebradores del tercer sector.

21. El valor afegit brut (VAB) és la suma dels valors addicionals que adquireixen els béns i serveis en transformar-se durant el procés de producció (http://ca.wikipedia.org/wiki/Valor_afegit_brut; data de consulta: 15.1.2011). També es pot definir com el resultat final de l'activitat econòmica de les unitats productores d'un determinat territori (Secretaria General de l'Esport, Consell Català de l'Esport, 2010a:10).

El sector esportiu ocupa 91.468 persones, que treballen principalment en les institucions privades sense ànim de lucre:

Taula 13. Ocupació en l'esport per productors. Any 2006

	Ocupats/ades	%
Sector privat amb ànim de lucre	23.469	25,7
Institucions privades sense ànim de lucre	59.858	65,4
Sector públic	3.416	3,7
Educació esportiva	4.725	5,2
Total	91.468	100

Font: Secretaria General de l'Esport. Consell Català de l'Esport, 2010a: 16.

Finalment, en la valoració econòmica de productes esportius importats i exportats a Catalunya el 2006 i el 2007 destaquen els iots i embarcacions d'esbarjo i esport.

Taula 14. Comerç exterior de productes esportius

	Exportacions		Importacions	
	Any 2006	Any 2007	Any 2006	Any 2007
	Milers d'euros		Milers d'euros	
lots i embarcacions d'esbarjo o d'esport	774.703	67.983	852.365	203.355
Xandalls, conjunts d'esquí i banyadors	83.381	59.093	157.462	135.957
Sacs de viatge, motxilles i bosses per a articles d'esport	13.588	11.035	58.775	58.952
Articles i material per a cultura física, gimnàstica i atletisme	6.883	10.036	36.562	43.241
Calçat d'esport: de tennis, bàsquet, gimnàstica, entrenament	5.481	5.817	46.166	38.168
La resta d'articles esportius	19.150	18.842	56.664	37.809
Bicicletes	6.524	3.169	13.131	18.280
Canyes de pescar, hams i la resta d'articles per a la pesca	3.556	4.161	15.784	17.161
Pilotes inflables i resta de pilotes	2.788	1.392	13.915	13.454
Raquetes de tennis, resta de raquetes, pilotes de tennis	865	464	11.872	7.539
Articles per a la pràctica del golf	1.136	973	11.210	7.099
Esquís aquàtics i resta d'articles per a esports aquàtics	3.264	1.536	6.548	6.666
Esquís de neu, fixacions i resta d'articles per a esquís de neu	5.324	3.107	12.886	6.300
Billars i els seus accessoris	338	384	2.683	4.405

«L'esport
dóna feina,
aproximadament
a més de 91.000
persones a
Catalunya»

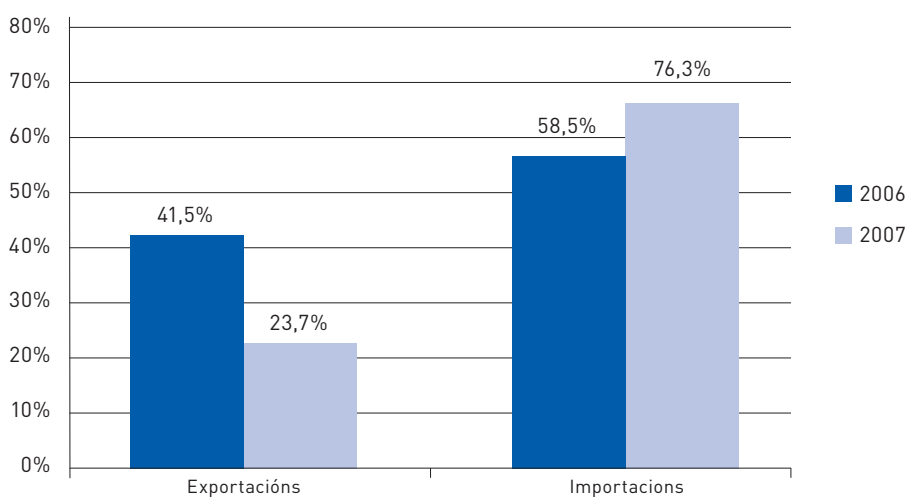
(Continuació)

	Exportacions		Importacions	
	Any 2006	Any 2007	Any 2006	Any 2007
	Milers d'euros		Milers d'euros	
Patins per a gel i de rodes, inclòs el calçat amb patins fixos	171	300	2.664	3.952
Guants, mitenes i manyoples per la pràctica esportiva	365	579	3.169	3.517
Pneumàtics i càmeres de cautxú per a bicicletes	388	395	3.021	2.530
Calçat de cautxú, cuir natural o plàstic d'esquí i de surf de neu	1.012	600	3.230	1.662
Articles i materials per a tennis de taula	260	15	910	1.052
Armes esportives	142	47	1.029	1.000
Bombes de mà per a bicicletes	32	32	212	250
Aparells elèctrics d'enllumenat o senyalització per a bicicletes	3	26	533	250
Veles de fibres sintètiques	928	0	319	0
Total	930.281	189.989	1.311.109	612.599

Font: Secretaria General de l'Esport. Consell Català de l'Esport, 2010a: 97.

En tots els casos, també, les importacions superen amb escreix les exportacions:

Gràfic 19. Comerç exterior de productes esportius

Font: Observatori Català de l'Esport, 2010; a partir de Secretaria General de l'Esport. Consell Català de l'Esport, 2010a: 97.

Bibliografia

- Andrews, D.L. (1998). "Feminizing Olympic reality: Preliminary dispatches from Baudrillard's Atlanta". In *International Review for the Sociology of Sport*, 33, (1), 5-18.
- Burriel, J.C. (1991). *Polítiques esportives municipals a la província de Barcelona*. Diputació de Barcelona.
- Diputació de Barcelona (2011). *Els ajuntaments i l'esport a Catalunya*. Província de Barcelona. Barcelona: Diputació de Barcelona. Estudi realitzat per Itik consultoria esport i lleure i l'Observatori Català de l'Esport. Disponible: <http://www.diba.cat/esports/descarregues/formacioerca/info_aj.bcn.pdf>
- Diputació de Girona (2011). *Els ajuntaments i l'esport a les comarques gironines*. Girona: Diputació de Girona. Estudi realitzat per Itik consultoria esport i lleure i Observatori Català de l'Esport.
- Heinemann, K.; Puig, N.; López, C.; Moreno, A., (1997): "Clubs esportius a Espanya i Alemanya: una comparació teòrica i empírica". A *Apunts. Educació Física i Esports*, (49), 40-62. Disponible: <http://articulos.revista-apunts.com/49/ca/049_040-062_cat.pdf>
- Puig, N.; Martínez del Castillo, J. (2009). "Mercado de trabajo en el deporte". In García Ferrando, M.; Puig, N.; Lagardera, F., (comp.), *Sociología del deporte*, Madrid, Alianza editorial (el libro universitario), 283-313.
- Observatori Català de l'Esport (2008). *L'esport a Catalunya. Informe de l'Observatori Català de l'esport*. Barcelona: Institut Nacional d'Educació Física de Catalunya. Disponible: <<http://www.observatoridelesport.cat/pdf/informe08.pdf>>
- Observatori Català de l'Esport (2009). *L'esport a Catalunya. Informe de l'Observatori Català de l'esport*. Barcelona: Institut Nacional d'Educació Física de Catalunya. Disponible: <<http://www.observatoridelesport.cat/pdf/informe09.pdf>>
- Secretaria General de l'Esport. (1995). *Enquesta sobre la pràctica d'activitats físico-esportives a Catalunya*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.
- Secretaria General de l'Esport. (1999). *Enquesta sobre la pràctica d'activitats físico-esportives a Catalunya*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.
- Secretaria General de l'Esport (2005). *Evolució de la pràctica físicoesportiva a Catalunya*. Disponible: <<http://www20.gencat.cat/docs/sge/Home/arees%20dactuacio/Equipaments%20esportius/Full%20Tecnica%20dEquipaments%20Esportius/Full%20tecnica%202001-2005/fullte37.pdf>>
- Secretaria General de l'Esport. Consell Català de l'Esport (2005). *Pla Director d'Instal·lacions i Equipaments Esportius de Catalunya*. Barcelona: Consell Català de l'Esport. Disponible: <[http://www20.gencat.cat/docs/sge/Home/arees%20dactuacio/Equipaments%20esportius/Pla%20Director%20\(PIEC\)/PIEC_2005.pdf](http://www20.gencat.cat/docs/sge/Home/arees%20dactuacio/Equipaments%20esportius/Pla%20Director%20(PIEC)/PIEC_2005.pdf)>
- Secretaria General de l'Esport. Consell Català de l'Esport (2010a). *El pes econòmic de l'esport a Catalunya*. Esplugues de Llobregat: Consell Català de l'Esport. Informe elaborat per l'Institut d'Estudis Territorials de la Universitat Pompeu Fabra sota la direcció de Júlia Bosch. Disponible: <<http://www.observatoridelesport.cat/pdf/peseconomic10.pdf>>
- Secretaria General de l'Esport. Consell Català de l'Esport (2010b). *Els clubs esportius a Catalunya*. Esplugues de Llobregat: Consell Català de l'Esport. Informe elaborat

per Marta Pérez i Jordi Viñas. Disponible: <http://www.observatoridelesport.cat/pdf/llibre_clubs.pdf>

Secretaria General de l'Esport. Consell Català de l'Esport (2010c). *Enquesta d'hàbits esportius a Catalunya 2009-2010*. Esplugues de Llobregat: Consell Català de l'Esport. Disponible: <http://www.observatoridelesport.cat/pdf/llibre_enquestahabits.pdf>

Surroca, J.M. (2010). *Els clubs catalans a les lligues estatals de divisió d'honor. Temporada 2009-2010*. Esplugues de Llobregat: Secretaria General de l'Esport (informe no publicat).

Unió Europea. (2010). *Special Eurobarometer 334: Sport and Physical Activity*. Disponible: <http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_334_en.pdf>

Annex 1

Espais esportius censats segons tipus i àmbit territorial. Any 2010								
Espais convencionals	Alt Pirineu i Aran	Ponent	Comarques Centrals	Terres de l'Ebre	Camp de Tarragona	Àmbit Metropolità	Comarques Gironines	Total
SAL: sales esportives, especialitzades i d'altres >50 m ²	107	306	449	139	458	3.434	595	5.488
POL: pistes poliesportives i d'altres >400 m ² a l'aire lliure	111	368	511	201	544	2.678	685	5.098
PAL: vasos de piscines a l'aire lliure >50 m ²	159	269	273	138	644	1.433	1.058	3.974
PET: pistes i espais de petanca	56	60	269	19	143	2.658	367	3.572
TEN: pistes de tennis	74	133	243	78	334	1.575	664	3.101
CAM: camps poliesportius, especialitzats i d'altres >2.000 m ²	38	159	200	75	157	598	312	1.539
PAV: pavellons amb pistes >400 m ² en recinte tancat	24	84	93	29	73	391	146	840
PCO: vasos de piscines cobertes >50 m ²	21	24	44	12	78	438	65	682
FRO: frontons i pistes amb frontó	2	33	41	11	41	285	66	479
PAD: pistes de pàdel	8	17	22	4	13	215	35	314
SQU: pistes d'esquaix	12	25	11	3	35	227	37	350
ATL: pistes d'atletisme amb mínim 200 m de corda	1	6	8	4	9	51	8	87
CON: altres espais convencionals (velòdroms, patinòdroms i altres espais d'atletisme)	5	14	21	1	17	142	16	216
ALT: altres espais petits i no reglamentaris (pistes petites, esplanades, etc.)	244	305	551	134	483	2.750	1.063	5.530
Total	862	1.803	2.736	848	3.029	16.875	5.117	31.270
Àrees d'activitat i espais singulars	Alt Pirineu i Aran	Ponent	Comarques Centrals	Terres de l'Ebre	Camp de Tarragona	Àmbit Metropolità	Comarques Gironines	Total
AAE: àrees d'activitat esportiva amb refugis, senders, BTT, instal·lacions nàutiques, etc.)	216	84	306	118	235	406	343	1.708
BIC: circuits i carrils de bicicleta	0	25	7	4	3	154	18	211
ROC: rocòdroms i blocs	26	11	30	2	6	82	25	182
TIR: camps de tir	13	10	22	9	12	34	19	119
CIR: circuits de motor	3	15	13	8	8	12	28	87
GOL: camps de golf i pitch-and-putt	5	4	9	1	11	28	23	81
SIN: altres espais singulars (esquí, hípica, minigolf, monopatí, etc.)	349	85	109	23	74	422	236	1.298
Total	612	234	496	165	349	1.138	692	3.686
Total espais esportius	1.474	2.037	3.232	1.013	3.378	18.013	5.809	34.956

Font: Observatori Català de l'Esport, 2011; a partir de Secretaria General de l'Esport, 2011.

Annex 2

Federacions catalanes segons nombre de llicències. Any 2009							
Llicències 2009							
Federació	Homes	Dones	Total	Federació	Homes	Dones	Total
Futbol	110.332	7.222	117.554	Tir amb Arc	2.185	513	2.698
Basquetbol	50.967	20.289	71.256	Tennis de Taula	2.029	178	2.207
Caça	56.367	695	57.062	Piragüisme	1.430	668	2.098
Golf	32.157	12.830	44.987	Rem	1.214	876	2.090
Tennis	26.054	11.546	37.600	Automobilisme	1.887	141	2.028
Entitats Excursionistes	20.955	10.006	30.961	Esquaix i Raquetbol	1.040	697	1.737
Pitch and Putt	12.980	2.809	15.789	Dards	1.280	297	1.577
Ciclisme	13.898	1.033	14.931	Espeleologia	1.131	427	1.558
Tir Olímpic	12.711	1.431	14.142	Futbol Americà	972	170	1.142
Patinatge	7.489	6.652	14.141	Esgrima	759	378	1.137
Esports d'Hivern	8.357	3.626	11.983	Kick-boxing i Muay Thai	974	122	1.096
Pesca	9.353	2.261	11.614	Coloms Esportius	884	106	990
Natació	6.947	4.666	11.613	Cecs i Deficients Visuals	600	313	913
Taekwondo	7.351	2.892	10.243	Persones amb Discapacitat Física	708	146	854
Handbol	7.219	2.520	9.739	Futbol Sala	694	90	784
Pesca Esportiva i Càsting	8.615	310	8.925	Beisbol i Softbol	520	221	741
Activitats Subaquàtiques	6.999	1.827	8.826	Bàdminton	468	222	690
Atletisme	5.254	2.962	8.216	Boxa Amateur	640	27	667
Karate	5.674	1.555	7.229	Curses d'Orientació	418	237	655
Judo i D. A.	5.374	1.521	6.895	Billar	633	8	641
Escacs	6.394	466	6.860	Ball Esportiu	305	305	610
Pàdel	4.095	2.331	6.426	Lluita	511	29	540
Hípica	1.784	3.395	5.179	Físic-Culturisme	365	172	537
Vela	3.892	1.057	4.949	Korfbal	261	257	518
Hoquei	3.012	1.573	4.585	Twirling	32	470	502
Motociclisme	4.243	106	4.349	Esquí Nàutic	207	164	371
Gimnàstica	643	3.486	4.129	Coloms Missatgers	301	31	332
Bitlles i Bowling	2.612	949	3.561	Paralítics Cerebrals	223	101	324
Pilota	3.149	405	3.554	Agility	121	121	242
Disminuïts Psíquics	2.445	1.068	3.513	Salvament i Socorrisme	88	100	188
Voleibol	868	2.272	3.140	Pentatló Modern	110	70	180
Aèria	2.930	168	3.098	Halterofília	98	21	119
Sords	1.869	1.067	2.936	Polo	99	16	115
Triatló	2.330	403	2.733	Motonàutica	64	2	66
Rugbi	2.498	218	2.716	Total	481.068	125.313	606.381

Font: Observatori Català de l'Esport, 2011; a partir de Consell Català de l'Esport, 2010.

Annex 3

Nombre i tipologia d'esportistes d'alt nivell a Catalunya. Any 2010

Federacions catalanes	Homes	Dones	Total	Federacions catalanes	Homes	Dones	Total
Aèria	4	1	5	Karate	0	1	1
Atletisme	17	13	30	Korfbal	0	2	2
Automobilisme	2	0	2	Lluita	1	0	1
Balls Esportius	1	1	2	Motociclisme	17	2	19
Basquetbol	6	7	13	Natació	41	53	94
Beisbol i Softbol	5	4	9	Paralítics Cerebrals	2	0	2
Cecs i Deficients Visuals	10	6	16	Patinatge	35	30	65
Ciclisme	7	5	12	Pentatló Modern	1	2	3
Curses Orientació	2	2	4	Persones amb Discapacitat Física	13	4	17
Entitats Excursionistes	9	7	16	Pilota	1	0	1
Escacs	1	0	1	Piragüisme	6	3	9
Esgrima	4	6	10	Pitch and Putt	1	0	1
Esports d'Hivern	9	6	15	Rem	12	1	13
Esquaix	1	1	2	Rugbi	0	3	3
Esquí Nàutic	3	4	7	Salvament i Socorrisme	0	2	2
Físic-Culturisme	0	1	1	Taekwondo	5	9	14
Gimnàstica	4	18	22	Tennis	7	0	7
Golf	3	5	8	Tennis de Taula	1	3	4
Halterofília	2	1	3	Tir Olímpic	4	1	5
Handbol	5	2	7	Triatló	1	0	1
Hoquei	44	34	78	Vela	18	13	31
Judo i D.A.	0	1	1	Total	305	254	559

Font: Observatori Català de l'Esport, 2011; a partir de Consell Català de l'Esport, 2010.

Annex 4

Nombre de clubs afiliats a les federacions esportives catalanes. Any 2009

Federació	%	Nombre	Federació	%	Nombre
Futbol	17,7%	1.521	Futbol Sala	0,7%	59
Caça	9,4%	806	Tir amb Arc	0,7%	59
Basquetbol	5,8%	501	Espeleologia	0,7%	57
Ciclisme	5,3%	457	Boxa Amateur	0,6%	52
Petanca	4,3%	369	Coloms Esportius	0,6%	51
Entitats Excursionistes	4,3%	368	Billar	0,5%	45
Patinatge	3,1%	268	Pilota	0,5%	43
Tennis	2,9%	252	Ball Esportiu	0,5%	40
Escacs	2,6%	220	Rugbi	0,4%	38
Motociclisme	2,2%	185	Rem	0,4%	37
Automobilisme	2,0%	176	Esquaix i Raquetbol	0,4%	37
Pesca Esportiva i Càsting	1,9%	166	Paralítics Cerebrals	0,4%	33
Bitlles i Bowling	1,9%	163	Kick-boxing i Muay Thai	0,3%	30
Taekwondo	1,9%	161	Bàdminton	0,3%	29
Judo i D. A.	1,7%	142	Fisic-Culturisme	0,3%	29
Activitats Subaquàtiques	1,6%	137	Korfball	0,3%	29
Atletisme	1,6%	134	Futbol Americà	0,3%	27
Karate	1,5%	128	Motonàutica	0,3%	26
Hípica	1,5%	126	Hoquei	0,3%	26
Natació	1,4%	124	Dards	0,3%	24
Handbol	1,3%	113	Cecs i Deficients Visuals	0,3%	24
Tennis de Taula	1,2%	103	Piragüisme	0,3%	22
Aèria	1,2%	101	Twirling	0,3%	22
Gimnàstica	1,2%	100	Agility	0,2%	21
Vela	1,1%	94	Curses d'Orientació	0,2%	20
Pàdel	1,0%	90	Sords	0,2%	20
Voleibol	0,9%	79	Beisbol i Softbol	0,2%	15
Esports d'Hivern	0,9%	79	Coloms Missatgers	0,2%	15
Pitch and Putt	0,9%	77	Esquí Nàutic	0,2%	13
Tir Olímpic	0,9%	76	Lluita	0,1%	12
Triatló	0,9%	76	Salvament i Socorrisme	0,1%	10
Persones amb Discapacitat Física	0,8%	71	Esgrima	0,1%	10
Golf	0,8%	67	Halterofília	0,1%	9
Disminuïts Psíquics	0,7%	61	Pentatló Modern	0,1%	8
			Polo	0,1%	7

Font: Secretaria General de l'Esport, 2010.

Annex 5

Participació de clubs catalans en lligues estatals masculines segons municipi. Temporada 2009-2010

Província	Municipi	Clubs	Equips	Modalitat esportiva
Barcelona	Badalona	2	2	Bàsquet
				Futbol americà
	Barcelona	8	16	Bàsquet
				Beisbol
				Futbol
				Futbol americà
				Futbol sala
				Handbol
				Hoquei gel
				Hoquei herba (2)
				Hoquei línia
				Hoquei patins
				Voleibol
	Waterpolo (4)			
	Cornellà de Llobregat	1	1	Futbol
	Granollers	1	1	Handbol
	Hospitalet de Llobregat	1	1	Futbol americà
	Igualada	1	1	Hoquei patins
	Manresa	1	1	Bàsquet
	Mataró	1	1	Waterpolo
	Olesa de Montserrat	1	1	Tennis de taula
	Rubí	1	1	Hoquei línia
Sabadell	2	2	Waterpolo	
			Tennis	
Sant Boi de Llobregat	2	2	Beisbol	
			Rugbi	
Sant Sadurní d'Anoia	1	1	Hoquei patins	
Santa Coloma	1	1	Futbol sala	
Terrassa	4	4	Hoquei herba (3)	
			Waterpolo	
Vic	1	1	Hoquei patins	
Viladecans	1	1	Beisbol	
Vilafranca	1	1	Hoquei patins	
Vilanova i la Geltrú	1	1	Hoquei patins	
Girona	Blanes	1	1	Hoquei patins
	Girona	1	1	Hoquei patins
	Lloret de Mar	1	1	Hoquei patins
	Maçanet de la Selva	1	1	Hoquei patins
	Puigcerdà	1	1	Hoquei gel
Lleida	Lleida	1	1	Hoquei patins
	Les Borges Blanques	1	1	Tennis de taula
Tarragona	Reus	1	1	Hoquei patins
	Tarragona	1	1	Voleibol

Font: Observatori Català de l'Esport, 2011; a partir de Surroca, J., 2010.

Participació de clubs catalans en lligues estatals femenines segons municipi. Temporada 2009-2010

Província	Municipi	Clubs	Equips	Modalitat esportiva
Barcelona	Arenys de Munt	1	1	Hoquei patins
	Barcelona	7	7	Futbol (2)
				Hoquei herba
				Rugbi
				Waterpolo (3)
	Barberà del Vallès	1	1	Futbol americà
	Bigues i Riells	1	1	Hoquei patins
	Calella	1	1	Tennis de taula
	Castelldefels	1	1	Futbol sala
	Cerdanyola del Vallès	1	1	Hoquei patins
	Gironella	1	1	Futbol sala
	Igualada	1	1	Hoquei patins
	Mataró	1	2	Tennis de taula
				Waterpolo
	Olesa de Montserrat	1	1	Bàsquet
	Rubí	1	1	Hoquei línia
	Sabadell	1	1	Waterpolo
	Sant Cugat del Vallès	2	2	Hoquei herba
				Hoquei patins
	Sant Feliu de Llobregat	1	1	Waterpolo
	Sant Sadurní d'Anoia	1	1	Hoquei patins
Terrassa	4	5	Futbol americà	
			Hoquei herba(3)	
			Hoquei patins	
Vallirana	1	1	Waterpolo	
Vic	1	1	Tennis de taula	
Viladecans	1	1	Softbol	
Vilanova i la Geltrú	1	1	Hoquei patins	
Voltregà	1	1	Hoquei patins	
Girona	Cassà de la Selva	1	1	Tennis de taula
	Girona	2	2	Bàsquet
				Rugbi
L'Estartit	1	1	Futbol	
Lleida	La Seu d'Urgell	1	1	Bàsquet
Tarragona	Tarragona	1	1	Futbol

Font: Observatori Català de l'Esport, 2011; a partir de Surroca, J., 2010.

Annex 6

Tirada de revistes esportives. Any 2009	
Publicació	Tirada
<i>Barcos & Yachting a motor</i>	5.622
<i>Barcos & Yachting a vela</i>	5.566
<i>Bike</i>	4.324
<i>Ciclismo a fondo BiciSport</i>	3.676
<i>Ciclismo a fondo BiciSport</i>	3.416
<i>Ciclismo en ruta</i>	3.136
<i>Don balón</i>	2.813
<i>Ecuestre</i>	2.767
<i>El mundo de la mountain bike</i>	2.656
<i>Federcaza</i>	2.220
<i>Federpesca mar</i>	2.006
<i>Futbolista life</i>	1.927
<i>Gigantes del basket</i>	1.703
<i>Golf digest</i>	1.678
<i>Gs golf</i>	1.645
<i>Jara y sedal</i>	1.524
<i>La caza y su mundo</i>	1.492
<i>Náutica</i>	1.386
<i>Nautiocasión</i>	1.251
<i>Navegar</i>	1.216
<i>Oxígeno sport life</i>	1.128
<i>Perros de caza</i>	1.079
<i>Pesca y barcos</i>	1.045
<i>Revista oficial de la NBA</i>	1.011
<i>Runner s world</i>	998
<i>Skipper</i>	974
<i>Solo bici</i>	945
<i>Trofeo caza</i>	891
<i>Trofeo pesca</i>	871
<i>Trofeo pesca mar</i>	771
<i>Yate</i>	768

Font: Observatori Català de l'Esport, 2010; a partir del Centre d'Estudis Olímpics, 2009.

Annex 7

Evolució en la participació de clubs catalans en competicions europees

		Modalitats	Competicions	Clubs
2005-2006	Clubs masculins	12	16	19
	Clubs femenins	8	6	6
	Clubs mixtos	0	3	5
	Subtotal	20	25	30
2006-2007	Clubs masculins	12	18	21
	Clubs femenins	7	9	13
	Clubs mixtos	0	4	5
	Subtotal	19	31	39
2007-2008	Clubs masculins	13	15	26
	Clubs femenins	6	8	13
	Clubs mixtos	3	5	10
	Subtotal	22	28	49
2008-2009	Clubs masculins	12	15	23
	Clubs femenins	6	7	10
	Clubs mixtos	3	5	10
	Subtotal	21	27	43
2009-2010	Clubs masculins	14	20	27
	Clubs femenins	5	5	8
	Clubs mixtos	3	5	8
	Subtotal	22	30	43
Total		104	141	204

Font: Observatori Català de l'Esport, 2011; a partir de Surroca, J., 2010.

Annex 8

Organitzacions catalanes que formen part d'organitzacions internacionals. Any 2010

Organitzacions catalanes	Organitzacions internacionals
Associació Caminada Internacional de Barcelona (CIB) http://www.euro-senders.com/internacional/web_cas/index.htm	International Marching League-Walking Association (IML-WA) http://www.imlwalking.org/
	Internationaler Volkssportverband (IVV) http://www.ivv-web.org/
Associació Catalana de Fut-Tennis i Sepaktakraw http://www.fut-tenniscatalunya.blogspot.com/	Fédération Internationale de Footballtennis Associations (FIFTA) http://www.fifta.org/portal
	European Footballtennis Association (EFTA) http://www.futnet.eu/
Associació Catalana de Futvòlei http://www.acfv.org/	International Footvolley Federation http://www.fifv.org/
Associació Catalana de Karate Goju-Ryu http://www.ackg.es/	European Goju-Ryu Karate-Do Federation http://www.egkf.net/
Associació Catalana de Rugbi Lliga (ACRLL) http://www.rugbylliga.cat/	Rugby League European Federation (RLEF) http://www.rlef.eu.com/
Associació Catalana de Touch http://www.touchrugby.cat/	Federation of International Touch (FIT) http://www.international-touch.org/
Associació Fistball Catalunya http://www.fistball.cat/	International Fistball Federation (IFA) http://www.ifa-fistball.com/
Catalunya Camina http://www.catalunyacamina.org/	International Federation of Pedestrians (IFP) http://www.pedestrians-int.org/
	Federation of European Pedestrian Associations (FEPA) http://www.pedestrians-europe.org/
	Walk 21 http://www.walk21.com/
Centre Excursionista de Catalunya (CEC) http://www.cec.cat/	Unió Internacional de Cinema Amateur (UNICA) http://www.unica-web.com/
	Unió Internacional d'Associacions d'Alpinisme (UIAA) http://www.theuiaa.org/
Federació Catalana de Ball Esportiu (FCBE) http://www.fcbe.cat/	Union Country Western Dance Council (UCWDC) http://ucwdc.org/
Federació Catalana de Bitlles i Bowling http://www.tbowling.cat/	Fédération Internationale des Quilleurs http://www.fiq.org/
	European Tenpin Bowling Federation http://www.etbf.eu/
	European Traditional Sport and Games Association http://www.jugaje.com/en/
Federació Catalana de Físic-Culturisme http://www.fc-culturisme.cat/	Union Internationale de Bodybuilding Natural (UIBBN) http://uibbn.free.fr/

Organitzacions catalanes que formen part d'organitzacions internacionals. Any 2010

Organitzacions catalanes	Organitzacions internacionals
Federació Catalana de Futbol Sala http://www.futsal.cat/	Asociación Mundial de Futsal (AMF) http://www.amfutsal.com/
	European Union of Futsal (UEFS) http://www.uefsfutsal.com/
Federació Catalana de Karate http://www.fckarate.com/	World Karate Confederation (WKC) http://www.wkc-org.net/
Federació Catalana de Kick-boxing i Muay Thai http://www.kickboxingcatala.es/	World Kickboxing Network (WKN) http://www.worldkickboxingnetwork.com/
	International Sport Kickboxing Association (ISKA) http://www.iskaworldhq.com/
Federació Catalana de Korfball http://www.korfbal.cat/	International Korfball Federation (IKF) http://www.korfbal.org/
Federació Catalana de Patinatge http://www.fecapa.cat/	Confederación Sudamericana del Patín (CSP) http://www.cspatin.org/
Federació Catalana de Pitch and Putt (FCPP) http://www.pitchandputt.cat/	Federation of International Pitch and Putt Associations (FIPPA) http://www.fippa.net/
	European Pitch and Putt Association (EPPA) http://www.pitch-putt.info/
Federació Catalana de Tamborí http://www.tamcat.org/	Fédération Internationale de Balle au Tambourin http://www.tambourelli.org/index.php?action=63
Federació Catalana de Vela http://www.vela.cat/ca.html	International Sailing Schools Association (ISSA) http://www.sailingschools.org/
Federació Catalana d'Esquaix i Raquetbol http://www.esquaix.cat/	International Racquetball Federation (IRF) http://www.internationalracquetball.com/
	European Racquetball Federation (ERF) http://www.european-racquetball.org/
Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya (FEEC) http://www.feec.cat/	Union Internationale des Associations d'Alpinisme (UIAA) http://www.uiaa.ch/
	European Ramblers Association (ERA) http://www.era-ewv-ferp.com/
	International Skyrunning Federation (ISF) http://www.skyrunning.com/
	International Ski Mountaineering Federation (ISMF) http://www.ismf-ski.org/
Federació Esportiva Catalana de Twirling http://www.fcatalanatwirling.cat/	International Sport for All Federation (FISPT) http://www.fispt.org/
	World Baton Twirling Federation (WBTF) http://www.wbtf.org/
Lliga de Futbol Australià de Catalunya http://www.lfac.cat/	Aussie Rules International (ARI) http://www.aussierulesinternational.com/
	European Australian Football Association (EAPA)
	European Australian Federation

Organitzacions catalanes que formen part d'organitzacions internacionals. Any 2010

Organitzacions catalanes	Organitzacions internacionals
Panteres Grogues <i>http://www.panteresgrogues.org/</i>	International Gay and Lesbian Football Association (IGLFA) <i>http://www.iglfa.org/</i>
	International Lesbian and Gay Association (ILGA) <i>http://www.igla.org/</i>
	European Gay & Lesbian Sport Federation (EGLFS) <i>http://www.eglsf.info/</i>
Reial Automòbil Club de Catalunya (RACC) <i>http://www.racc.cat/</i>	Fédération Internationale de l'Automobile (FIA) <i>http://www.fia.com/</i>
	Alliance International de Tourisme (AIT) <i>http://www.aitgva.ch/AIT_Home.htm</i>
	Intelligent Transport Systems Services (ERTICO ITS Europe) <i>http://www.ertico.com/</i>
Unió Barcelonina d'Activitats Esportives (UBAE) <i>http://www.ubae.cat/</i>	Confédération Européene de Sport et Santé (CESS)
	International Sport and Culture Association (ISCA) <i>http://isca-web.org/english/</i>
	Health and Racquet Sport Association (IHRSA) <i>http://cms.ihrsa.org/index.cfm?fuseaction=page.viewpage&pageId=18711</i>

Font: Projecció Internacional de les Organitzacions catalanes de la Generalitat de Catalunya, 2010.

Amb la col·laboració de:

